

TÜRK SÖZÜ

24 HAZİRAN 1969
FİYATI: 125 KRŞ.
YIL : 2 SAYI

84

SEÇİMLERDE NE YAPACAĞIZ ?

KÜRT MESELESİ

Sorular - Cevaplar

Sayın Mehmet Emin Bozarslan ile birlikte hazırladığımız Doğu meselesiyle ilgili aşağıdaki soruları, derginizin cevaplandırması ricaıyla sunuyoruz. **MAHMUT BAKSI**

SORU 1 — Türkiye'de Kürtlerin varlığını kabul ediyor musunuz?

CEVAP — Evet, tıpkı Sivas Kongresinde ve Lozan'da kabul ettiğimiz gibi.

SORU 2 — Kabul ediyorsanız; bunlara Türkiye'nin Milli Misakı hudutları dahilinde, etnik olarak bir hak veya bir takım hakların verilmesini istiyor musunuz? Şayet, istiyorsanız, sizce bu haklar neler olmalıdır?

CEVAP — Evet. Anayasa gereğince eşit vatandaşlık hakkı, anadilli kullanma hakkı.

SORU 3 — Savunduğunuz düzen gerçekleşirse, Kürt halkına bir takım hakların verileceğini garanti ediyor musunuz? Bu ne gibi bir garanti olabilir?

CEVAP — Milli Demokratik Devrim gerçekleştiğinde tarih bağlarıyla birbirine bağlı olan Türkler ve Kürtler, tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye Cumhuriyeti top-

rakları üzerinde bütün demokratik hak ve özgürlüklere sahip vatandaşlar olarak kardeşçe yaşayacaklardır.

SORU 4 — Şimdiki düzende, Doğunun geri kalmışlığının nedeni sizce «etnik» özelliğinden midir? Yoksa başka sebepler midir?

CEVAP — Asıl sebep iktisadidir. Sanayinin yarısının İstanbul'da oluşu üzerinde durulmalıdır.

SORU 5 — Anti-empyrist kavgada, Doğulu aydınlarla işbirliği yapmayı düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız bu işbirliği nasıl bir örgütte gerçekleşebilir?

CEVAP — Elbette, ama yalnız aydınlarla değil. Gerçekten devrimci vasıfta, meslekî ve siyasî örgütler içinde. Şu iyice anlaşılmalıdır ki, Doğu meselesi ancak ve ancak kan dâvası zihniyetinden uzak kalarak, Türkiye'nin tüm devrimci güçleriyle omuz omuza çözüme bağlanabilir. Türk-Kürt kardeşliğini baltalar nitelikte her davranış bizce Doğunun emekçi halkına ihanettir.

SORU 6 — Sizce, Vietnam hareketi ile Kurtuluş Savaşlarını veren Irak Kürtlerinin hareketi arasında bir fark var mıdır? Varsa ne-

lerdir.

CEVAP — Vietnam'da durum açıktır. Oysa Barzani'nin durumu bir hayli çapraşık görünmektedir. Barzani henüz kendini ispat etmiş değildir. Burada iktisat anti-empyristizmdir.

SORU 7 — Doğu kalkınması sizce nasıl gerçekleştirilebilir?

CEVAP — Bizce bir Doğu kalkınması, bir de Batı kalkınması söz konusu olamaz. Köklü demokratik reformlar hem Doğuda hem Batıda gerçekleştirilmelidir. Yatırımlarda eşitlik gözetilmelidir. Doğuda önemli petrol yataklarının bulunması durumu, devrimci bir iktisadî politikayla, Doğu ile Batı arasındaki farkın en kısa bir zamanda ortadan kaldırılmasını mümkün kılmaktadır.

SORU 8 — Doğu köylerinde konuşulan dil Kürtçe olduğuna göre, sizce Doğu'nun kültürel kalkınması nasıl gerçekleştirilebilir?

CEVAP — Merkezî, lâik, T.C. maarifî Kürt vatandaşları kendi anadilinde dil ve kültür dersleri sağlamakla yükümlü olmalıdır. Basın, radyo, televizyon vb. gibi yollarla Kürt halkı kendi dil ve kültürünü kullanma olanağına kavuşmalıdır.

Türk-is iktidar çatışması

Amerikan yetiştirmesi profesyonel sendikacı takımı, yakasına hangi parti rozetini takarsa takсын, işçi sınıfı hareketini gerici parlamentarizmin yedeğinde tutmakta özel bir dikkat gösterir. «Siyasetin üstünde» veya «siyasetin dışında» bir sendikacılığın anlamı daima bu olmuştur. Kaç yıldır işçiler fabrikalarda, zor şartlarda direnme eylemlerine, grevlere, işgallere giriştiler, bu sendika ağalarından değil destek, olumlu bir ses bile çıkmadı. Toprak reformu gibi köklü sosyal reformları dilinden düşürmeyen sendikacılar bile, topraksızlığın patlamasını dile getiren arazi işgallerine en küçük bir ilgi göstermediler.

Şimdi, seçimlere çeyrek kala, Türk-İş içinde bir itişmedir gidiyor. AP eğilimli Türk-İş Yönetim Kurulu üyelerinin muhalefetine rağmen Genel Sekreter Halil Tunç, iki haftadanberi Hükûmete karşı bir polemik sürdürerek bölge örgütlerinin desteğini sağlamaya çalıştı. Meclisler toplantıya çağırılmalı ve işçi emekliliği ile ilgili kanun tasarısı Senato'dan geçerek kanunlaşmalıdır. Hükûmet, seçimlerden önce parlamento'yu olağanüstü toplantıya çağırmadığı takdirde, Türk-İş, protesto mitinglerine girecektir. Meclis toplantısına gelmeyen parlamento üyeleri Türk-İş'in ünlü «kara liste» sine alınacaklardır!

İşçi hareketini, işçinin politik mücadelesi dışında, egemen sınıfların emrinde sadece bir baskı grubu olarak tutmak, «kara liste» lerle işgüzarlık taslamak. Buna karşı işçiler şimdiye kadar, dört yıldır neredeydiniz, diye haklı olarak sormaktadırlar.

Ama buna rağmen Amerikan sendikacılık ile tinden uzak durmuş mahallî sendikacılar, işçiler protesto miting'lerine hazırlanmaktadırlar. Mitinglerin mal kaçıran gibi küçük şehirlerde değil, büyük şehirlerde de tekrarlanması için işçilerde yaygın bir istek görülmektedir. Hatta «genel grev» isteğinden bile söz açılmaktadır.

780 bin memur ve hizmetliyi temsil eden Personel Sendikaları da yayınladıkları ortak bir bildiride, Parlamento toplanmazsa, direnişlerini so-

kağa çıkarmaktan bahsetmişlerdir. Emekçi sınıfların bilinçlenmesi ve artan ekonomik bunalım karşısında, profesyonel sendikacıların ayak oyunlarını sürdürmeleri gittikçe güçleşmektedir.

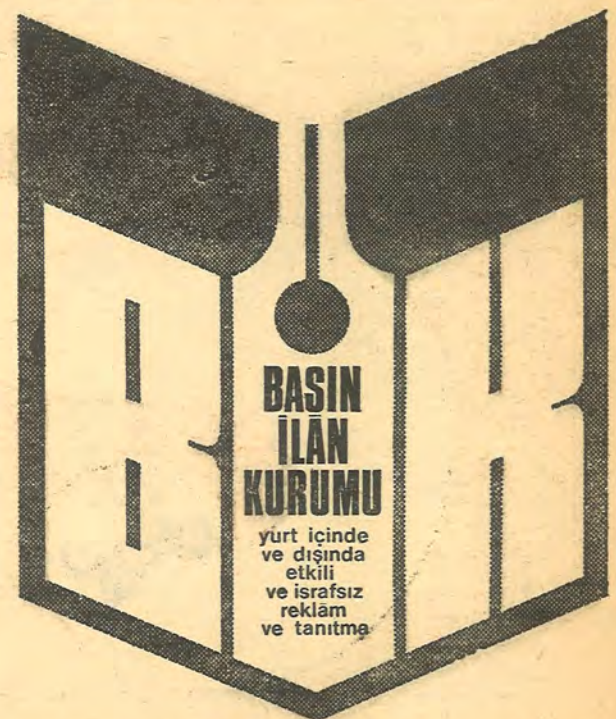
Köylerdeki gerilime kulak veriniz

Devrimci gençlik yaz aylarında demokratik köylü hareketlerini desteklemek üzere hazırlıklar yaparken, köyden toprak feryatları gelmeye devam etmektedir.

Dursunbey'in Akyayla köyünde, ellerinde ekip biçecek toprağı olmayan köylüler, geçen hafta Hazineye ait araziye işgal ettiler. 50 haneli köyden 31 aile işgale katılmış, muhtar ve ihtiyar heyeti hareketi engellememiştir. Kaymakamın köye koştuğu inceleme heyetine verilen cevap «aç ve perişan» olmuştur. Akyayla'nın fakir köylüleri devletten toprak istemektedir.

Batman'ın Demiryolu köyünden M. Ali Terman, Akşam'ın okuyucu sütununda toprak düzensizliğine feryad ediyor: «Köylünün mezarı için bile toprağı yok» diye. 100 haneli köyün 50 hanesi bir karış toprağına sahip değil. Çevredeki köylerle birlikte Demiryolu köyü de tamamen Hacı Kadir Ağa ile Hacı Vahdettin ağasının. Daha doğrusu Hazinesinin toprağına bu iki ağa sahip çıkmışlar. Bu ağa'lar köyün gelirine «el koymuşlardır». Kendilerine ömeyecek kadar hak tanıyan köylüler bu çileyi yıllarca çekmektedirler. Şimdi ise daha büyük bir çile ile karşı karşıyadırlar: Köylerinden

topyekün kovulmak. Ağalar köy işgallerinden son derece tedirgindir. Çeşitli yerlerde olduğu gibi köylüleri Hazine toprağından sürerek işgalden kurtulacaklarını ummaktadırlar. Köylüde ise bıçak kemiğe dayanmıştır. Bu gerilimi görmek istemiyen, yardım elini gerçekten uzatmak istemiyen oy avcılarının önümüzdeki seçim kampanyasında fakir köylüden çekeceği vardır.

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır. Eskiz ve program nazırların Objektif tavsiyelerde bulunulur. Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocağı, Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

(Basın 60669) 155

Seçimlerde başıyazı • ne yapacağız?

Ama bu şartlar yerine getirilmezse, şimdi yapıldığı gibi parti kongresi kararı çığnenir en bilinçli en aktif sosyalistler parti dışında tutulursa, parti-içi demokrasinin türlü biçimde baltalanmasına devam edilirse, kontenjandan yararlanılarak oportünistler liste başlarına getirilirse, o zaman TİP adayları, değil Türkiye'de sosyalist akımı, kendi partilerinin tabanını bile temsil etmeyecekler ve kongre kararlarına aykırı hareket eden TİP yönetimi de gayrimesru duruma düşecektir.

O NÜMÜZDE seğimler var. Türkiye vatandaşı bir kez daha sandık başına gidecek ve tercihi sunulan yarım düzineyi aşan parti arasında seğimini yapacak.

Bir zamanlar vatandaş, bu işi büyük bir gevkle yapardı. Seğitiği partiye büyük umutlar bağlardı. Geçirdiği acı tecrübeler, uğradığı hayal kırıklıkları onun bu gevkini kırmıştır. Onun için Türkiye vatandaşı bu kez sandık başına gitmektedir ama, içten içe bilerek ki, tercihi sunulan partilerden hiçbirisi Türkiye emekçi halkının gerçek özlemlerini gerçekleştirecek değildir. Bilerek ki, önüne sunulan uzun parti listesi içinde gerçek bir emekçi örgütü yoktur. Anti-komünizm maskesi altında emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal ağı üçlü ortaklığının tahakkümü altındaki sömürü düzeninin bekçiliğini eden ünlü 141-142 maddeler gölgesinde Filipin tipi parlamenter demokrasimizin kurucusu ünlü politikacılarımız, vatandaşın gerçek demokrasi özlemini istismar ede ede, işleri bu noktaya varırmışlardır. Vatandaş artık önüne tutucu güçlerin sunduğu siyasi yelpazedeki hiçbir örgüte güvenemeyeceğini sezmektedir.

B U GERÇEK karşısında seğim sırasında Türkiye devrimcilerinin tutumu ne olmalıdır? Tüm olumsuz bir tutum mu? Yoksa şarta bağlı olsa da aktif ve olumlu bir tutum mu?

Biz ikinci şıkın, devrimcilerin seğim kampanyası sırasında pasif değil, aktif bir tutum benimsemelerinin doğru olduğu kanındayız.

Bunun için, partilerin temsil ettikleri güçleri, bu partilerin yönetimini ve bu yönetimle çok kez çelişen tabanın karakterini doğru değerlendirmemiz gerekir. Bu, emperyalizme yaranma ve gericiğe tavizde birbirleriyle yarışan sağ kanat partileri için kolaydır. Hatta küçük seğim hesaplarıyla Menderes mitingden yararlanarak AP'den oy aktarmak için Bayar - İnönü ba'ayını tezgâhlayan ve «Ortanın Solu» sloganını gültüğe hale düşüren CHP'ye karşı da tutumumuzu kolayca sapıtıabiliriz. Pek istisnai bir iki durum dışında devrimciler CHP'nin karşısında olacaklardır.

Ama siyasi yelpazenin en sonunda yerini alan TİP'in bu bakımdan durumu daha çapraşıktır. TİP'in durumunu değerlendirmek şunu hatırdan çıkarmamalıyız. TİP, başında çöreklenmiş olan oportünist yönetime rağmen, bütün devrimci ihraçlarına parti tüzüğüne aykırı anti-demokratik davranışlara rağmen, Türkiye'de sosyalist birikimin bir kısmını bağrında barındıran partili partisiz bütün Türkiye sosyalistlerinin ortak çabasıyla kurulmuş ve varlığını sürdürmüş bir siyasi örgüttür. Devrimci eyleme karşı çıkan Aybar yönetimine rağmen, onunla suç ortaklığı ve kader birliği durumunda olan Aren «muhalefetine» rağmen ırice gerçek sosyalist TİP üyesi, bugün, mihrak noktası parti dışında olan devrimci mücadelede yer almaktadır. Yalnız bu durum bile, bizim devrimciler olarak, TİP'deki sosyalist tabanla oportünist yönetimi bir tutmamamızı, ve TİP'e karşı tüm olumsuz bir tutum takınmamamızı zorunlu kılmaya yeter.

B İZİM bütün çabalarımız TİP'i gerçek sosyalist bir siyasi örgüt niteliğine kavuşturmak amacıyla TİP içindeki sosyalist kolu güçlendirme yolunda olmalıdır. Ve herkes şunu iyi bilmelidir ki, Türk toplumunda en bilinçli, en derin anlamıyla devrimci gücü temsil eden, Milli Demokratik Devrim sloganı altında toplanmış olan proleter devrimcilerinin desteğini, alıp almaması, TİP'in bu seğimde başarı sağlayıp sağlamayacağını tayin edecektir.

Bu desteğin olabilmesi için TİP içinde parti tüzüğünün emrettiği parti içi demokrasi mutlaka gerçekleştirilmeli, parti organlarına gerçekten temsili nitelik kazandırılmalıdır.

Bu amaçla:

1 Bütün ilçelerde, bilinen tepeden zorlamalara ve anti-demokratik müdahalelere son verilmeli ve parti tabanının isteğiyle her yerde en kısa zamanda ilçe ve il kongreleri yapılmalıdır. Çünkü şu andaki uygulama öyledir ki, birçok il ve ilçenin yönetiminde bulunan kimseler tabanın seğmiş olduğu ve güvendiği şahıslar değildir. Taban, temsili vasıfları kalmamış, ya da hiçbir zaman bulunmamış olan bu yöneticileri çoktan aşmıştır.

2 Parti olağanüstü kongresinin devrimci üyelerin ihraçlarının iptali yolundaki kesin karar derhal uygulanmalı, devrimci mücadelede denenmiş genç devrimcilerin üyeliğe müracaatları derhal kabul edilmelidir. Çoğunluk sağlamak amacıyla sosyalizm ile ilişkisi olmayan kimselerin yığın halinde üye kaydedilmesi gibi anti-demokratik davranışları derhal durdurulmalıdır. Çünkü şu andaki uygulama öyledir ki, TİP yönetimi, ihraç edilen devrimcilerin yeni üye kaydedilmek için yaptıkları kongre kararına uygun müracaatı, bu kongre kararını çığneyerek reddetmektedir. Devrimci gençlerin üyelik için müracaatları da, ya hasırlatı edilmekte, ya da sebepsiz reddedilmektedir. Ama öte yandan, sendika ağalarının bilinen düzmece kongre oyunlarını olumlu karşılamaktadır.

3 Parti-içi demokrasi ile bağdaşmayan kontenjandan yararlanılmayacağı açıkça ilân edilmelidir. Çünkü kontenjan müessesesi, hiçbir emekçi örgütünün hoggörüyle karşılayamayacağı anti-demokratik nitelikte bir burjuva parlamenterist oyundur. Ve demokratik merkezileşme ilke olarak kabul eden bir sosyalist örgüt kontenjandan medet umamaz. TİP yöneticilerinin kontenjana sarılma eğilimleri tabana olan güvensizliklerinin bir belirtisidir.

4 Milletvekili adayları demokratik bir tarzda seğilmeli ve bunların bölgelerindeki emekçilerin güven ve saygısını kazanmış, gerçekten temsili karakteri olan şahıslar olması sağlanmalıdır. TİP saflarında bu saygı ve güvene layık olan ve Türkiye emekçilerini hakkıyla temsil edebilecek yetenekte nice gerçek sosyalist vardır.

A NCAK bu şartlar yerine getirildiği takdirde ki, TİP aday listelerinde Türkiye'deki devrimci çevrelerin güvenine hak kazanmış sosyalistler yer alabileceklerdir. O zaman TİP'i desteklemek bir sosyalistlik görevi, giderek bir vatan görevi olacaktır.

Ama bu şartlar yerine getirilmezse, şimdi yapıldığı gibi parti kongresi kararı çığnenir en bilinçli en aktif sosyalistler parti dışında tutulursa, parti-içi demokrasinin türlü biçimde baltalanmasına devam edilirse, kontenjandan yararlanılarak oportünistler liste başlarına getirilirse, o zaman TİP adayları, değil Türkiye'deki sosyalist akımı, kendi partilerinin tabanını bile temsil etmeyecekler ve kongre kararlarına aykırı hareket eden TİP yönetimi de gayrimesru duruma düşecektir. Ve şunu iyi bilmeli ki, TİP tabanındaki sosyalistler, partinin sosyalist vasfını ortadan kaldırıcı ve dolayısıyla partiyi yıkmaya niteliğindeki bu davranışları sineye çekmeyeceklerdir.

Türk Solu

olaylar

Yargıtay Millî Demokratik devrimi savunmanın suç olmadığı gerekçesiyle Mihri Belli hakkındaki beş yıl hapis cezasına mahkûmiyet kararını oybirliği ile bozdu. Yargıtay'ın bu kararı Türkiye'de demokratik özgürlük ortamının yaratılmasında önemli bir adımdır.

Yargıtay Belli hakkındaki mahkûmiyet kararını bozdu

Mihri Belli mürafaadaki sözlü savunmasının da 1944 ve 1951 yıllarındaki TCK 141 inci maddeden mahkûmiyeti üzerinde durmuş ve 141 ile 142 inci maddelerin 1936'dan bu yana ayrı ayrı dönemlerde nasıl farklı biçimde yorumlanıp uygulandığını anlatmıştır. Belli, bu maddelerle yasaklanmak istenen şeyin komünizm değil, bağımsızlık ve gerçek demokrasi uğruna mücadele olduğunu belirtmiştir.

Biz, Yargıtay'ın bu bozma kararının Türkiye'de demokratik özgürlük ortamının gerçekleş-tirilmesi yolunda önemli bir adım olduğu inan-cındayız.

Yargıtay Birinci Ceza Dairesi, Mihri Belli hakkında Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği beş yıl ağır hapse ve üç yıl sürgüne mahkûmiyet kararı üzerindeki incelemelerini sona erdirmiş ve verdiği hükümde mahkûmiyet kararını oybirliği ile esastan bozmuştur.

Okurlarımızın hatırlayacakları gibi mahkûmiyet kararı Mihri Belli'nin 1967 Aralık ayında Siyasal Bilgiler Fakültesinde verdiği «Bugünün Türkiye'sinde Devrimci Eylem Nedir?» konulu konferanstan ötürü verilmişti. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi bu mahkûmiyet kararına Mahkeme başkanının muhalefetine ve Mahkemenin tayin ettiği üç kişilik bilirkişi hey'etinin sanık lehindeki raporlarına rağmen vermişti. Mahkûmiyet kararını imzalayan üye yargıçlardan biri de hükmün tefhim edildiği gün ilk defa duruşmada hazır bulunmuştu.

Yargıtay'daki mürafaada Mihri Belli'nin savunucuları Halit Çelenk, Süleyman Köymen, Ni-yazi Ağırnash ve öteki avukatlar konferansta savunulan tezin Millî Demokratik Devrim tezi olduğunu ve bu devrimin toplumdaki bütün millî sınıf ve zümrelerin kendi öz örgütleriyle katılacakları bir millî devrimci güçbirliği ile gerçekleştirebileceğini belirterek burada T.C.K. 142. maddede yazılı suç unsurlarının söz konusu olamayacağını ileri sürmüşlerdir. Ve ayrıca konuşma metnini incelemiş olan yirmi profesör ve doçentin konuşmasını suç unsuru ihtiva etmeyen bilimsel bir inceleme niteliği taşıdığını doğrulayan raporların Yargıtay Birinci Ceza Dairesine sunulmuşlardır.

Mihri Belli ise 1936'da ilk kabul edildiğinde T.C.K. 141 ve 142. maddelerin altı aydan başladığını, ve bu maddelerin ancak yeraltı ihtilâlcî faaliyetlere uygulanması söz konusu olduğunu ve 1944'de kadar bu maddelerden kayda değer bir tahkikat açılmadığını belirtmiş; değişik dönemlerde 141. ve 142. maddelerin yorumlanması ve uygulanmasını kaydetmiştir. Belli, bugünkü uygulamanın komünizmi yasaklamak değil, bağımsızlık ve köklü demokratik reformlar uğruna mücadeleyi yasa dışına itme amacını güttüğünü belirtmiştir.

YARGITAY'ın mahkûmiyet hükmünü esastan bozma kararı, Millî Demokratik Devrimi Savunmanın suç teşkil etmediği gerekçesine dayanmaktadır. Bu karar, Türkiye'de gerçek bir demokratik özgürlük ortamının yaratılması yolunda çok önemli bir adımdır.

Gerici parlamentarizmin gençlere saldırısı

Tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi için gençliğin direnişi, gerici parlamentarizmin işbirlikçi unsurlarını iyice tedirgin ederek gelişmektedir.

«Küçük bir azınlığın har-keti» olarak tanımlanmak istenen gençlik direnişi, üç büyük ildeki üniversite ve yüksek okullardan sonra Eskişehir ve Erzurum'daki üniversite ve yüksek okullara da yayılarak, gençliğin çok büyük bir kısmının başta AP ve CHP olmak üzere, gerici parlamentarizmin bütün işbirlikçi unsurlarının karşısında olduğunu göstermiştir. Direnişin yaygınlığı dosta düşmana aman vermeyecek ölçülere varmıştır. Bu durumda hâlâ «küçük bir azınlık»tan bahsetmek, emperyalizmin dümen suyuındaki politikacılar ve basın için gerçekten güç olmaktadır.

Ancak bu güçlüğü yenmek için daha başka çareler aranmış ve bulunmuştur.

Bu çare, direnişin önemli merkezlerine yalan ve iftiralarla saldırmak, bu merkezleri tasfiye için ortam hazırlamaktır.

İşbirlikçi sermayenin egemen olduğu Haber Ajansı'nın 15 Haziran tarihli gazetelerde yayınlanan haberi ve bunun ardından 19 Haziran da yayınlanan CHP merkez yürütme kurulu bildirisi, bu oyunun tamamlayıcı unsurlarıdır.

AP iktidarının sadık sözcülerinden Son Havadis gazetesinde «Hazırlanan plân ifşa edildi» manşeti ile verilen haber de bir «FKF üyesinin» sözüm ona ifşaatta bulunduğunu bildiriyor ve bu «FKF üyesi»nin ağzından FKF'nin ihtilâl ortamı yaratmak istediği öne sürülüyordu. İfşaatin ilginç yanı bu FKF üyesinin, FKF'nin TIP ile ipleri kopardığını ve tamamen komünistlerin eline geçtiğini bildirmesiydi. Haber Ajansı'nın TIP'ın oportünist yöneticilerini kendi açısından temize çıkarma çabası ve devrimci stratejiyi benimsemiş olan FKF yöneticilerini kanun dışı ilan etmesi oldukça ilgi çekiciydi.

Bu dehşetengiz ifşaatin ardından, Cumhuriyet savcılar derhal harekete geçtiler ve FKF hakkında soruşturma açtılar.

Ancak İçişleri Bakanlığının Fikir Kulüpleri Federasyonu hakkındaki hassasiyeti bu ifşaattan çok önce başlamıştı. FKF'de devrimcilerin yönetimi ele almaları ve etkin eylemlere girişmesi üzerine bir yazıyla bütün valilikleri uyarmıştı. Uyarı bütün kaymakamlıklara ve jandarma bölge kumandanlıklarına valiler eliyle ulaştırılmıştı. İçişleri Bakanlığı FKF'nin cemiyetler kanununun boşluklarından istifade ederek, sosyalist teoriyi ve sosyalist bilinci işçi ve köylülere aşılamak istediklerini bu suretle devletin Millî güvenlik ve bütünlüğünü bozmaya çalıştıklarını söylüyor ve FKF'lilerin her görüldükleri yerde dikkatle takibini istiyordu.

Görüldüğü gibi İçişleri Bakanlığı, oportünist TIP yöneticileriyle ipi kopardığından beri FKF ile çok ilgilenmeye başlamıştı.

Tonguç

Okumak için yapıp tutuşur. Bu yüzden, anasının verdiği üç beş kuruşla İstanbul sokaklarına düşer. Baş vurmadık okul, çalmadık kapı bırakmaz.

O zamanlar bir köylü çocuğun okuması ne mümkün? Her yerden ters geri edilir. Ama ille de okuyacak, İsmail Hakkı Efendi olacak. Sonunda bütün barikatları aşarak Maarif Nazırının karşısına çıkar. İşi olur. Kastamonu Öğretmen Okuluna verilir.

İstanbul'da çekmediği kalmamıştır. Kallan beş on kuruşunu da, babasının tanıdığı avukat dolandırdığı için İstanbul'dan Kastamonu'ya yaya yorculuk başlar.

Tonguç köycülüğü, halkçılığı yalnız kitaplarda okuyarak değil, yaşayarak, gilesini çekerek görmüş, öğrenmiştir.

Son derece gerçekçiydi.

Büyük şehirlerdeki da'avereyi, oyunları, hazır iyiciliği yakından görmüş, kentlerde yetişen diplomatik şehir usaklarından, bu yarı aydınlardan memleketi fayda gelmeyeceğine inanmıştı. Bu parızitleri yetiştiren eğitim sisteminin tam karşındaydı.

Mevcut okullarda okuyacak köylü çocuklarının da çoğunlukla bunlar gibi olacağını. «Köylünün yarı münnevvere benzemesi ise onun da hayattan ve tabiatın korkan, çoğalmaktan çekinen, haksızlık karşısında sinen, yenemeyeceği olaylarda zekâ oyunlarına sapan, başkalarına dayanarak yaşamak isteyen, büyük şehirlere sığınmaktan zevk du-

Şerif Tekben

yan, reelin tadına varmadan fantaziler peşinde koşan» bir insan haline gelmesi demektir. Köy Enstitülerinde uygulanan eğitim sisteminin nedeni ve anlamı Tonguç'un bu sözlerinde açıkça belirmektedir.

İş bilen, tabiatı seven, taniyan, üretici insan yetiştirmenin ise tek yolu vardı, o da toplumcu felsefe ve ahlâka dayalı eğitim yoluyla.

Bunun için dibinden doruğuna kadar Tonguç'un eseri olan Köy Enstitülerinde her yönü ile sosyalist toplum hayatı yaşanmıştır. Tonguç'un bu uygulamasına katılmış olan bizler, bugün Türkiye çapında kavuşulması için uğruna savaşılan bir düzen içinde yaşama olanağına ulaşmış mutlu kişiler sayılabiliriz.

Bugün halk lideri pozunda olanlar Tonguç'un hayatını okumalıdır. Çok şey öğrenirler. En azından halk adamı olmanın zorluğunu anlarlar.

Tonguç Baba, kırk bin köyün hemen hemen yarısını görmüştür. Yirmi bin köyde okul açmanın, yedi bin köye sağlık memuru, ebe göndermenin başka yolu var mıydı? Hem Ankara'da oturacaksın, hem bu işleri yapacaksın. Olur mu? Oluyor mu? Tonguç sağ olsaydı bu halkçı geçinen liderlere iyi bir şamar olurdu.

Köv insanının teb'adan vatandaş haline yükseltilmesi uğrunda millî demokratik savaşta TONGUÇ adı bir bayrak olarak kalacaktır.

Atatürkçü ve sosyalist gençliğe düşen görev, işbirlikçilerin girişecekleri oyunları bozmak ve oy hesapları içinde ülkeyi yabancılara peşkeş çekmek isteyenlere gereken cevabı vermektir. «Devrimci Milliyetçi Demokratik Gençlik Kurultayı» düzenleyicileri gerçekten önemli bir iş yapmaktadır ve kutlanmaya layıktırlar.

● olaylar

Haber Ajansı kanalıyla alınan ihbarcı tedbirin arkasından, CHP merkez yönetim kurulu çok şiddetli bir bildiri yayınladı. Bildiride ihbar niteliğindeki haberi doğrulayan yorumlar yapılarak, Eylül ayına ertelenen imtihanların Temmuz veya Ekim'e alınması isteniyordu. Bildirinin bir bölümü şöyledir:

«Anayasa dışı siyasal amaçlarına demokratik rejimin meşru yollarından erişemeyeceklerini bilen bazı çevreler de, kendi güçleri az olduğu için, gençliğin gücünden yararlanmak istemekte, gençliğin hakkı nedenlere dayanan yüksek öğrenimle ilgili şikâyetlerini ve huzursuzluğunu istismar etmek yoluyla, ülkemizde demokrasinin işleyemeyeceği bir ortam yaratmaya uğraşmaktadırlar.

1969 milletvekili seçimleri kampanyasının en hararetili döneminde büyük kentlerimizde sınavlar yapılması, bu demokrasi düşmanlarının işine yarayacaktır.»

Devrimci eylem geliştikçe CHP'nin daha da hırçınlaşacağı, ihbar mekanizmasına daha da sıkı sarılacağı anlaşılmaktadır. Bu hırçınlığa bu ihbarcılığa hak vermemek mümkün değildir. Zira CHP'nin eudışesi yalnızca huzur havarisi olarak ortaya çıkıp oy toplamak değildir. CHP iktidara ortak olduğu veya geçtiği devreleri de şimdiden düşünmekte ve tedbirlerini almak istemektedir. Meclislerin açılması, açılmaması konusunda AP ile giriştiği düello yanında, gençliğin anti-emperyalist-demokratik karakterdeki eylemlerine AP'nin de ötesinde cephe almasının nedeni burada yatmaktadır. CHP emperyalizmin desteğiyle sağlayacağını umduğu kendi iktidarı sırasında, bugünkü gayri milli gidışın dışına çıkamayacağını bilincindedir. Ve böyle bir tutumun karşısına dikilecek güçleri şimdiden AP ittifakıyla ezmek istemekte ve iktidarına uygun ortamı hazırlamağa çalışmaktadır.

Devrimci Milliyetçi Demokratik Gençlik Kurultayı

Ancak bu hesaplar, CHP'nin dayandığı tabanı hergün biraz daha ayağının altından kaydırmakta ve Dımyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmaktadır.

Nitekim 23-25 Haziran'da toplanacak olan «DEVİRİMCİ MİLLİYETÇİ DEMOKRATİK GENÇLİK KURULTAYI» CHP'nin bu karşı devrimci tutumuna ve diğer işbirlikçi unsurlara herhalde gereken cevabı verecektir. Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı'nın düzenlemekte olduğu bu kurultayın amacı yapılan çağrıda şöyle anlatılmıştır:

«Gençlik, yabancılar ve onların yerli işbirlikçileri tarafından sömürülerek yoksul bırakılan halkımızın kavgasını en inançlı bir biçimde devam ettirmektedir.

Bu savaşın başarıya ulaşmasında büyük görevler yüklenmiş bulunan tüm devrimci örgütlerin gelecekte yapacağı mücadelenin daha güçlü olarak sürdürülmesi için TMGT olarak, «DEVİRİMCİ MİLLİYETÇİ DEMOKRATİK GENÇLİK KURULTAYI» düzenlemiş bulunmaktayız.»

Daha sonra bir basın toplantısı yapan TMGT Genel başkanı Kâzım Kolcuoğlu basın toplantısında şöyle demiştir:

Şahsi çıkarlarımı ve partizanlığımı halkımızın menfaatlerinin üzerinde tutan çevreler, gençliğin bilgili ve millici özlemlerini taşıyan amaçlarını halkımıza indirgemesine engel olamayacaklardır. Öncelikle aşağıdaki hususları tüm yurt sever güçlere saygı ile arz ederim:

1. Gençlik ne bir anarşizm içindedir, ne de herhangi bir siyasî partinin oyunağıdır. Gençlik

kendi mutluluğunu Türkiye'nin mutluluğunda görmektedir, yani her türlü sömürüden arınmış BAĞIMSIZ TÜRKİYE istemektedir.

2. Üniversite sorunu tek başına çözümlenemez. Bunun çözümü üniversite hareketinin geniş yığınlarca anlaşılıp benimsenmesine bağlıdır. Bugün Üniversite Senatosu iktidarla tam bir işbirliği içindedir. Son olaylar bunu bütün açıklığıyla ortaya koymuştur. İktidarın ve gerici çevrelerin tezgâhlamak istediği oyuna, yani gençliği tecrit etmek, onu kendi içinde bölmek ve halk tarafından desteklenmesini önlemek oyununa gelmeyecektir.

3. Bu kurultay gençliğin geniş disiplinli bir şekilde ve yurt ölçüsünde örgütlenmesi için atılan ilk adımdır. Bu başlangıç etkisini en kısa zamanda gösterecektir. Kendi imkânlarımızı ve gücümüzü toparlamamız; birlikte bilgili ve disiplinli bir eylemi sürdürmenin ilk meyvesi bu kurultayda devşirilecektir. Anayasadan yana olan tüm kuvvetlerin, her gerçek milliyetçi'nin bizi destekleyeceğine yürekten inanıyorum.»

«Devrimci Milliyetçi Demokratik Gençlik Kurultayı» gençliğin devrimci eyleminde önemli bir aşama olabilir. Ancak bunun birinci şartı, gençliğin bugünkü eyleminin gerisine düşmemesidir. Gerici parlamenterizmin ve emperyalistlerin bu konuda yoğun çaba göstereceği ve kurultay kararlarını olumsuz yönde etkilemeye çalışacağı açıktır. Dolaylı olarak bu etkiler altında kalınarak yapılacak emrivakilerin pratikte hiçbir değer taşımayacağı bilinmelidir.

O halde Atatürkçü ve sosyalist gençliğe düşen görev, işbirlikçilerin girişecekleri oyunları bozmak ve oy hesapları içinde ülkeyi yabancılara peşkeş çekmek isteyenlere gereken cevabı vermektir.

«Devrimci Milliyetçi Demokratik Gençlik Kurultayı» düzenleyicileri gerçekten önemli bir iş yapmaktadırlar ve kutlanmaya layıktırlar.

Devrimcilerin mutlaka okuması

gereken iki belge

TÜRK SOLU'nda

gelecek hafta

- 1 — Moskova'da toplanan Komünist ve İşçi Partileri Zirve Konferansı bildirisini,
- 2 — Çin Komünist Partisinin 9. Millî Kongresinde 14 Nisan 1969 da kabul edilen Lin Piao'nun raporunu,

YAYINLAMAGA BAŞLIYORUZ

Bu yayın sosyalist blokta önemli ideolojik tartışmalar hakkında okurlarımızın doğru bir bilgiye ulaşmasını sağlayacaktır.

Malatya'daki karşı-devrimcilere külfet oluyor

Ahmet Say

İsmet Paşa'nın Malatya Hükümet Konağı önündeki meydanda yükselen kocaman heykeli, Malatya'ya göyle bir uğrayıp şehri gezen yabancılar da herhalde kolayca unutulmayan bir iz bırakır. Türkiye'de gördüğüm en büyük heykeldir bu benim. İstanbul'daki, Ankara'daki Atatürk anıtlarını gözlerimin önüne getiriyorum, hiçbirisi bu kadar büyük, heybetli değil. İsmet Paşa'nın Malatya'daki bu heykeline «kocaman» demek de yanlış. Dev kadar, ev kadar, apartman kadar. Bir alâmet

Türkiye'nin bütün heykel kırıcıları, bütün Nurcuları bir araya gelse, Paşa'nın bu dev heykelini çekişmekle yıkamazlar. Heykelin tırnağını bile koparamazlar. Heykelin anlamı da bu zaten: Paşa'nın tırnağına bile dokunamazlar Malatya'da. Heykel demek, Malatya demek. Malatya demek, İsmet Paşa demek. Bu anlamda yükseliyor koca heykel meydana.

Ve bu heykelin tam karşısındaki Hükümet Konağında, 13 Haziran 1969 günü Malatyalı köylülerin duruşması yapılacak. Onsekiz yaşındaki Hacı Tonak'tan tutun, yetmiş yaşındaki Reşo Ali Erdoğan'a kadar, çeşitli yaşlarda altı köylü. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde, temsil ettikleri onbinlerce Malatyalı köylü adına bildiri yayınlayan ve bu yüzden tutuklanan altı köylü... Dağ köylerinin kıraç toprağında üç-beş dönüm tarlayı sürüp, üç-beş davarla

hayatlarını sürdürmeye çalışan altı köylü. Kendilerinin deyimiyle «dağların bekçiliğini yapan» altı köylü... Yüzyıllardan beri, özgürlüğe olan hasretini, insanseverliğe olan hasretini, barışa, adalete olan hasretini, eşitliğe olan hasretini saziyla sözüyle, yüreklerindeki burkulmayla, yüreklerindeki sızıyla dile getirmeye çalışan Malatya dağ köylülerinin günümüzdeki liderleri olan altı köylü.

13 Haziran sabahı, tutuklu bulunan bu altı köylü, Merkez Cezaevinin kırmızı arabasıyla Hükümet Konağının önüne getirildiler, arabadan indirildiler. Işıklı bir yaz sabahı. Hükümet Konağının önündeki meydan pırıl pırıl parlıyor, Arabadan indirilen köylüler gözlerini ovuşturuyor. Kamaşıyor gözleri. Günlerden beri karanlığa alışmış bu gözler. Getirildikleri cezaevi arabasının loş ışığında birbirlerini zor seçmişler. Işık diye, arabanın tel kafesli penceresinden sızan ışınların jandarmaların süngülerinde belli belirsiz parıltması var. Bunları biliyor köylüler. Bunlara alışmış günlerdir... Jandarma ve süngü parıltısı. Gerisi karanlık. Gerici, çirkinlikleri gizlemek için kullanılan karanlıklar, karanlıklar... Karanlıkta varsıla sarsıla getiriliyor köylüler. Getirilip bol ışıklı meydana birden indiriliyor. Güneş, bütün gücüyle aydınlatıyor meydana. Her yer aydınlık, hem çok aydınlık. Taşlar, betonlar ve İsmet Paşa'nın dev heykeli. Köylüler gözlerini kırıştırıyor. «Yörü» diyor jandarmalar. Götürülüyor köylüler. Paşa'nın dev heykelinin önünden, jandarma süngüleri arasından götürülüyor. Bir ikisi, bu bol ışıklı meydana göz atıyor. Meydan cascavlak. Ve cascavlak meydanın ortasında o koca heyket. Işıktı, karanlıktı, hiçbirseyi tınmayan, lök gibi oturtulu vermiş, yeşil paslı koca bir tunc heykel. Metalde büyütülmüş bir İsmet Paşa.

Hükümet Konağının zemin katındayım. Soruyorum: «Nerede köylüler?» «Aşağıda» diyorlar. Bodrum kata iniyorum. Kalabalık. Yüzlerce köylü birikmiş bekliyor. Bildiğimiz köylü beklemesi. Soruyorum bekleyenlere: «Nerde tutuklu köylüler?» «Aşağıda» diyorlar. Aşağısı ne? Daha aşağısı nere? Bodrumun da aşağısı, mahzen!

Mahzene inen merdivenin başında bir jandarma çavuşu iskemleyi geçmiş oturuyor.

«Ben gazeteciyim, Ankaradan geldim. Aşağıdaki sanıklarla konuşacağım.»

Süzüyor beni çavuş, Elimdeki fotoğraf makinasına göz atıyor. Ve otomatik olarak tek söz-cükle cevaplıyor isteğimi:

«Yoh!»

Biliriz bu «yoh»u, duyarız bu «yoh»u. Köylüler. Türkiye'nin köylüleri daha iyi bilir.

Direniyorum. Hüviyetimi gösterip inmeye başlıyorum merdivenleri. Çavuş aldırış etmiyor. Ses çıkarmıyor.

Merdivenlerden indikçe, karanlık ağırlaşıyor. Artık basamakları seçmiyorum. Zifiri karanlık aşağısı. Sarnıcı mı iniyorum, yedi kat yerin dibine mi? Merdivenler bitiyor. Karanlık bir düzlükteyim. Yerler beton. Kük kokuyor. Ellerimi uzatarak yürümeye çalışıyorum. Cisimleri ayırt etmek zor. Önümde bir cisim. Karanlıkta bir de bir karaltı var, ama ne? Tutuyorum: Süngü! Süngüden sonra jandarma. «Se'amüna ey-küm hemşerim» diyorum. İrkiliyor. Ben de irkiliyorum. «Gazeteciyim. Ankaradan geldim» diyorum. «Çavuş aldı beni yukardan.»

O da rahatlıyor, ben de. Çevreme bakıyorum. Yanıp sönen, parlayıp yiten sigara ışıkları var. Kırmızı kırmızı ışıkdayıp yitiyorlar.

«Ali amcaaaa!» diye bağıriyorum. «Amca benim, ben, Ahmet...»

Sigara ateşlerine yaklaşıyorum. Çakıyorum kibriti. Ali amca karşımda. Reşo Ali Erdoğan bu! Geçen dönem TİP'ten ikinci aday. Çevre köylülerinin deyimiyle «Alo».

Kucaklaşıyoruz. Öteki beş köylü sanık da fırlıyor. Öpüşüyoruz. Teslim Töre, Hacı Tonak ve Süleyman Kırteke ile ilk kez karşılaşıyorum. Öpüşüp birbirimizin sırtına bastırıyoruz.

Hey gidi köylüler! Hey gidi köylü misafir-severliği! Mahzendeki banklara kendileri kalkıp beni oturtmak istiyorlar. Sıkışıp oturuyoruz. Ama bir kısım insanlar daha ayakta. Ötekiler. Tanıdık olmayanlar. Baska suçtan orada bulunanlar... Ayakta bekleyip bana bakıyorlar. «Selamünaleyküm kardeşler» diyorum. «Geçmiş olsun!»

Ayakta kalakalmış bakıyorlar. Afallamış bakıyorlar. Dilim yılan dili değil de indan. Ama can insanlar. Yiğit insanlar. Hırsızlık uğursuzluk aramayın bunlarda. Doğuda er kişi neden düşer mapusa Ya kaçakçılıktan, ya da cinayetten, namus meselesinden... Bu işlerin herbiri de ciğer ister. Babayığit adamların harcıdır bu işler...

Bizim sanık köylülerle konuşuyorum. Ben değil, onlar benim hatırıma soruyor daha çok. Canım ben nasıl olacam? İyiyim hoşum, Mahzene gelmişsem, ben on dakikalığına gelmişim. Ya sizler?

«Sizler?» diyorum. Avuqlarını yüreklerinin üzerine yapıştırıp cevap veriyorlar: «Eyyvallah! İyiyiz.»

«Telgrafları aldınız mı?»

«Ne telgrafları?»

«Ankara'dan, İstanbul'dan gelen telgrafları»

«Öyle birseyden haberimiz yok.»

Yok ha? Yok değil, «yoh»!

Oysa biliyorum, bir sürü kuruluş, gençlik örgütü, dernek ve kişiler geçmiş olsun telgrafi çekti cezaevine. Hiçbiri ellerine geçmemiş. Hiçbiri verilmemiş. Yalnız benim telgrafımı vermişler galiba. Anlatıyorum, «şu, şu telgraf çekti» diyorum. «Sağolsunlar» diyorlar.

Ali amcayla 1963 yılından beri tanışırım. İki ay misafir kaldım yanında. Geceler boyunca sohbet ederiz, mahzenet oturur.

Malatya'nın Akçadağ ilçesinin dağ köylerinden biri olan Keller köyündendir. Alo. Kirk-elli hançlık bir köy. «Çipaklar» adında bir de mezar: vardır köyün. İsimleri yanyana koyup bir düşününüz: «Çipaklar ve Keller». Ve bu kavramların üzerine bütün derinliğiyle insan olmanın meziyetlerini ekleyin; alın işte Keller köylülerini! Kellerlilerin içinden yetmişlik yaşına görmüş geçirmiş Alo'yu alın!..

Yakınları şöyle anlatır ar onu: Akçadağ Köy Enstitüsü kurulduğu zaman, köy çocuklarını okula çekmek zor oluyormuş. Okula karşı bir çekimserlik, devletin bu olağanüstü davetine karşı bir tedirginlik varmış köylüde. Durup dururken köylü eri okula çağırarak da nereden çıktı, vardır bunda bir bit yon'ü, diye düşünüyorlarmış. Bu tedirginliği çevre köylerinde ilk yenen Alo olmuş «Okul bu!» demiş, «bedava okul! Git memek olur mu? Kim ki çocuğunu okula göndermiyor, kim ki okumaktan yazmaktan, adam olmaktan kaçıyor, karışında ben varım!» Ve cıne sopayı a d'gı gibi Alo, çevre köyleri tek tek dolaşp okul çağındaki çocukları Enstitüye göndermiş. Böyle anlatırlar.

Bugün, Keller köyü nüfusunun yarısı ilse sevinçinde bir öğrenim görmüştür.

1963 yılında ben Keller'e gittiğimde YÖN okuyordu Ali amca. Dergiyi nasıl izlediğini anlattı: Bir makedeyi beş kere, on kere, gerekirse

Malatyalı 18 yaşındaki devrimci köylü Hacı Tonak mahkemede

HASRETİMİZ

— Hâlen Malatya Mapusha-
nesindeki Keller'li sosya-
list Köylü dostlara —

Hasretimizin adı

Ezilmiş ulusların dilinde

Tektir anlamı

Böyle olduğu halde

Çok kalabalık sözcüklerle

yapılır tanımı

Çömbe'lerin kelepçelerine

Metin DEMİRTAŞ

— Yargılanan devrimci köy liderleri mahkemede —

yirmi kere okuyormuş. «Napak?» diyordu. «Kı-
şın yapacak fazla bir iş yok. Okuyorum...»
«Sonra» diye soruyordum. Sonrasını söyle-
miyordu. Ama ben biliyordum: Okumaktan yo-
rulunca, ya da içinden bir şeyler geçirip kızgın-
lık duyduktan, baltayı eline alıp kütüğün birine
vuruyor ha vuruyormuş Alo. Kan ter içinde ka-
lıncaya kadar, hırsını tüketinceye kadar balta-
yı kaldırıp kaldırıp vuruyormuş kütüğe. «Sen
ha! Sen ha? Al sana! Hıh! Hıh!» diye baltayı
indiriyormuş. Bunları düşündükçe gülümserdim.
O da benim neye gülümsediğimi bilirdi. Susar-
dık.

Ve fasulyaları sularken seyredirdim Ali
amca'yı. Meyilli bir araziydi fasulya tarlası. Su-
yu yukardan bırakacakmış, şarr diye hızla akı-
tıp toprakları götürmesine müsaade etmeden,
sindire sindire, tarlada dolatıra dolatıra sula-
yacakmış fasulyaları. Elindeki kürekle suyun yö-
nünü değiştireceksin, gerekirse yeniden salvere-
cek, tarlanın başka bir bölgesini ele alacaksın.
Bu işi öyle yöneteceksin ki, ne bir karış toprak
susuz kalacak, ne de bir avuç su ziyan zebil
olacak...

Ali amca bu işi büyük bir ustalıkla yapar-
dı. Küreği elinde, tarlasının başında durur, ci-
vil civil gözlerle tepeden suyun yayılığını izler-
di. Bir dönemeç yerinde suyun birikip taşmak
üzere olduğunu önceden bilir, sâkin adımlarla
oraya gidip bir kürek darbesiyle yeniden yol ve-
rir, suyu ileriye iletirdi. Bu müdahaleleri öyle
yerinde ve zamanındaydı ki, Ali amcanın bir an
için bile telaşlandığını, ya da geciktiğini görme-
dim. Büyük bir zevk alırdım onun tabiatla olan
bu dansıklı döğüşünü seyretmekten. Gider ya-
nına çömelirdim. O hem benimle konuşur, şaka-
laşır, hem de konuşmayı kesmeden, aksatma-
dan işini yürütürdü.

Fasulya tarlasını sulamaktaki, suyu yönet-
mekteki ustalığı, biz toplumdaki güçlerle olan
ilişkimizde gerçekleştirecek olsak, devrimci gö-
revimizi hakkıyla yerine getiriyoruz demektir.
Ne bir karış toprağı sulamadan geçeceğiz, ne
de bir avuç suyu ziyan edeceğiz...

Konuşurduk. Tarlanın üst tarafındaki Roma
uygarlığının kalıntılarından bahsederdik. Roma-
lılar, Bizanslılar, Arap uygarlığı, İmam Hüseyin,
Pir Sultan, Seyrani, Mücrimi... Ellerini dizleri-
nin önünde kavuşturup bir yandan anlatır, bir
yandan da tarladaki suyu izlerdi. Ellerine gö-
züm takılırdı. Hiç bu kadar değişik el görme-
miştım Ali amcanın elleri kadar. Kapkaraydı,
yarık yarıktı, kabuk kabuktu, ince, kabarık da
marlı, islek, topraklı, yanık, yara izleriyle do-
nanmış, soğuk, sıcak, yakıcı dağ güneşinin,
kazma küreğinin, oranın, bıçak yaralarının, köy
yaşantısındaki herşeyin katmer katmer üstüste
bindiği, nasırlaştığı, kocaman bir karınca görü-
nüşündeydi bu eller. Konuşmasını dinlerken bo-
na ellerine bakardım. Mücrimi, Seyrani, Pir Sul-
tan, İmam Hüseyin, Arap uygarlığı, Bizanslılar.
Romalılar... Sözleri ve elleri, beşbin yıllık emek
çi yaşantısını yoğurur, fasulya tarlasının çamur-
lu zemininin üzerinde en değerli mücevher ola-
rak canlanıp sunulurdu gözlerime. Bu sunu, dü-
şünebileceğim en büyük armağan olurdu bana.

bize, sosyalistlere...

«Kalk ayağa, kalk!» dedi yargıcı Ali amcaya.
Kalktı.

«Adın ne senin?»

«Reşo Ali Erdoğan.»

Yargıcı, dosyada bir şeyler aradı, buldu, göz
gezdirdi, başını kaldırıp Ali amcaya baktı:

«Reşo Ali değil senin adın! Ali Erdoğan.

Bir de Reşo çıkartma. Ali Erdoğan, tamam mı?»
Sustu Ali amca. Demek adı Reşo değilmiş.
Yetmiş yaşından sonra öğreneceği varmış adını.
Sustu.

«Ne zaman yayınladın bu bildiriyi?»

Düşündü Ali amca.

«Birkaç ay oluyor.»

Yargıcı durakladı. Mahkeme salonundaki üst
üste yığılmış köylülere baktı, durakladı. Ölçülü
bir sesle sordu:

«Yâni ne zaman?»

«Ocak ayında olacak...»

Basın kanununun 30. maddesine göre yargıla-
nıyor köylüler. Vahap Erdoğan'ın tutuklanma-
sıyla ilgili bir bildiri yayınlamış demisler, bil-
diri matbaada basılır basılmaz, polisler gelip
müsadere etmişler. Şimdi mesele şu: Eğer bil-
dirinin tarihi Vahap Erdoğan'ın mahkemesi-
ne etki edecek bir tarihteyse suç olacak. Bunu
saptamaya çalışıyor Toplu Basın Mahkemesi.
Avukat da diyor ki:

«Bildirinin tarihi önemli değildir. Esas olan,
bildirinin yayınlanıp yayınlanmaması. Eğer bil-
diriler dağıtılmışsa ve iddia edildiği gibi suç kap-
samına giriyorsa, suçlamanın gereği var. Oysa,
bilindiği gibi, bildiriler daha dağıtılma olanağı
bulamadan polis tarafından müsadere edilmiştir.»
Bu mealede konuşuyor avukat.

«Kalk!» diyor yargıcı.

Çevirme muhtarı Köse Polat kalkıyor.

«Kalk!»

Mehmet Ali kalkıyor.

«Kalk!»

Hacı Tonak kalkıyor.

«Kalk!»

Teslim Töre kalkıyor.

«Kalk!»

Süleyman Kırteke kalkıyor.

Duruşma salonundaki yüzlerce köylü zaten
ayakta. Dinleyici köylüler, göğüslerine «Anaya-
sa» yazılı bir kâğıt iğnelemişler. Herkes ayak-
ta, duruşma sürüyor...

Bildirinin hangi tarihte yayımlandığı (daha
diğrusu basıldığı) anlaşılmıyor. Vahap Erdoğan'ın
tutuklanması antidemokratik bulunarak
protesto edildiğine göre, Vahap Erdoğan'ın tu-
tulanma tarihini bilmek gerek.

Avukatlar, «öğreniriz efendim, size iletiriz
efendim» diyorlar.

Yargıcı, Ali Erdoğan'ya soruyor:

«Kim bu Vahap Erdoğan?»

Hımmmm... Kim ola bu Vahap?

«Senin neyin olur?»

«Yeğendir» diyor Ali Erdoğan.

«Burda mı şimdi Duruşmada mı?»

«He, burda.»

Sanıkların önüne getirtiliyor Vahap.

«Sen tutuklandın mı?»

«Evet, tutuklandım.»

«Neden tutuklandın?»

«Fikir suçundan tutuklandım.»

Hımmmm...

«Fikir suçu ne?»

«142. madde efendim.»

Hımmmm. Günü, ayı ve yılı öğreniliyor tu-
tulanmanın.

Mahkeme beş dakika ara verecek. Ara ve-
rip gereği düşünülecek. Toplu Basın Mahkeme-
sinin başkanı, köylü dinleyicilere «çıkın!» diyor.
Köylüler bakıyor yargıcın yüzüne.

«Çıkın dedim size! Anlamıyor musunuz? Al-
lah Allaaaah!»

Sesini yükseltip bir daha bağırıyor başkan:
«Çıkın dışarı!»

Tutuklu bulunan altı köylü için tevkif ka-
rarı 159. madde gereğince ağılan kovuşturma-
dan verilmiş. Devletin mânevi şahsiyetini tahkir
gibi birşey olacak bu madde. Delil? Bildiri ve
bilirkişi raporu. Sayın Recai Galip Okandan,
Malatya'daki kovuşturmalara kadar yetişip ra-
porunu hazırlıyor. Cezacı değil mi? Hazırlar.
Parasıyla değil mi? Hazırlar. Fikir suçlarına
giren bil'umum ceza davaları bu gedikli bilir-
kişiden sorulur. Mehmet Ali'ninki sorulur, kö-
se'ninki sorulur, Reşo Alo'nunki sorulur, Hacı-
nın, Süleyman'ın, Teslim'in...

Köse'yi düşünüyorum. Çevirme Muhtarı Kö-
se Polat'ın... Sonra Recai Galip Okandan akli-
ma geliyor.

Köse, birkaç ay önce, karısını tedavi ettir-
meye getirmişti Ankara'ya. Sık sık görüştük.
Anlatıyordu derdini:

«Bir kanama, bir kanama... Durduramadık
kanı. Malatya'da doktora götürdüm, çare bula-
madılar. Buraya geldik, müşahedeye yatırdılar.
durmuyor kan...»

Köse'nin karısında bet beniz atmış, konuşa-
cak hâli yok. Hem sıkılgan, hem de bitik. Otu-
rurken kolları iki yana düşmüş, dinliyor. Kö-
se anlatıyor. Çoluk çocuğunu, köydeki hâlini an-
latıyor.

«Avrat hasta, perperişan olduk» diyor.

TÜRK SOLU için röportaj yapıyorum Kö-
se'yle. TÜRK SOLU, sayı 67. Sayfa 13:

«Dünyada en çok kimi seviyorsun?»

«Bütün insanları.. Biz insan sevgisine da-
yanırız.»

«Türklerden en çok kimi seviyorsun?»

«Atatürk başta gelir.»

«Sonra?»

«Söylemek icap etmez. Ama bütün devrim-
ci arkadaşlarımı severim.»

«Köylüne bir mesajın var mı?»

«Var. Küçüklerin gözlerinden, büyüklerin
ellerinden öperim.»

«Aydınlara mesajın var mı?»

«İyi olur. Hakiki aydınlarsa, zulüm gören-
lerin yanına koşsunlar. Halkı uyarsınlar. Vazi-
fesini yapsınlar.»

«Köylüne yardım istiyor musun?»

(Devamı 10. sayfada)

SOVYET BİLİMLER AKADEMİSİNİN RAPORU

Çağdaş kapitali GÜNÜMÜZDE

Ağırlaşan çelişkiler

Üçüncü dünyadaki nüfus alanları uğruna emperyalist ülkeler arasında zalim bir savaş hüküm sürmektedir. Sabık metropol ülkeler, oralarındaki politik egemenliklerini yitirmiş durumdadırlar. Şimdiki nüfus alanları uğrunda mücadelede bu ülkeler, yeni sömürgeciliğin daima daha kurnaz biçimlerine baş vurmaktadırlar. Bu biçimlerin tahlili, yeni sömürgeciliğin tehlikelerini açığa vurmak ve insansever pozlara bürünen emperyalist soyguncuların maskesini düşürmek yolunda son derece önemli bir başlangıçtır.

Bazı kapitalist ülkelerde geçen yirmi yıl içinde nispeten hızlı bir ekonomik gelişme göze çarpmıştır. Bu, emperyalist ülkelerin ekonomik yapısında kesin değişimler, yeni tekelleri rekabet yöntemleri, devlet tekelleri kapitalizminin gelişmesi, ve bilimsel ve teknolojik devrim sayesinde oldu.

Kapitalist yeniden üretim döngüsünün gidiş biçimi oldukça bozulmuştur. Ekonomik bunalımlar geçici olarak savaş öncesi yılları sırasında olduklarından daha az yoğun ve daha az şiddetli oldu. Bu da, kapitalizmin bunalımlardan arınması gelişebilme olanaklarına ilişkin eski kuruntuları canlandırdı. Ama, elili yılların sonları ve altmışlı yılların ortalarındaki olaylar bu kuruntuları bir kere daha boşa çıkardı. Bugün, aklı başında burjuva iktisatçıları artık yeni bir «ekonomik mucize» nin olanaklı olduğu umuduna kendilerini kaptırmıyorlar. Bunların çoğu, gelişmelerin şimdi daha da ağırlaşmasını, daha derin bunalımları ve daha ciddi ekonomik kargaşaları beklemektedirler. Kapitalist dünyanın başlıca para rayicilerinin istikrarsızlığı ABD doları ve İngiliz lirası—dünya kapitalist sistemi içindeki ciddi sıkıntıya tanıklık etmektedir. İngiliz lirasının devalüasyonu sonucu, ABD doları da devalüasyonun ciddi tehdidi altındadır.

Pazarı uyuracak araçları arayıp duran en gerici tekelleri sermaye grupları, ekonomik ve politik hayat üzerinde, sonradan doğacak bütün sonuçları ile birlikte ekonominin askerileştirilmesine bel bağlıyorlar.

Üretimin artan kapitalist sosyalizasyonu, bilimsel ve teknolojik devrim, kapitalist ülkelerin sosyal yapısında ciddi bir değişim oluşturmıştır. Hepsinde de kiralanan işçi sayısı artmıştır. Bunların A.B.D. de, kârlı bir şekilde çalıştırılan nüfustaki payı 1940 taki % 75 ten 1965 te % 89'a çıkmıştır. Başka emperyalist ülkelerde de tab'i aynıdır. Bu, emekle sermaye arasındaki ilişkiyi daha da ağırlaştırılmış, aynı zamanda da tekelleri aleyhine bir koalisyonun sosyal temelini genişletmiştir.

Modern kapitalizmin tüm gelişmesi, insanlığın toplumsal tedleme yönünde gidişini ancak sosyalizme dönüşümün sağlayabileceğini gösteriyor. Emperyalistler şimdi dünya üzerindeki kesintisiz egemenliklerini bir daha ele geçmeyecek şekilde yitirmiş buluyorlar. İleri kuvvetler onlara başarılı bir şekilde karşı çıkmaktadır. Çağımızdaki bas eğilim dünyanın devrimci güçlerini — sosyalizm, işçi sınıfı ve millî kurtuluş hareketle-

ri — nin güçlenmesidir. Bunlar, kapitalizmden sosyalizme dünya çapındaki kaçınılmaz geçişin bir kanıtıdır.

Tekellerin gelişmesinde yeni yollar

Sanayi tekellerinin tarihi hemen hemen yüzyıllık bir dönemi kapsamaktadır. Benzer firma gruplarını birleştirmek yolundaki salt bireysel girişimler, o dönemin ilk onyılları için tipikti. Bu yüzyılın başında tekeller, en çok ağır sanayiye kök salmışlardı. Sermaye ile üretimin yoğunlaşmasının, tekelleri, ekonominin ana mevkilerini kontrol altına almayaya yetenekli kılacak ölçüde gelişmesi bu alanlarda olmuştur. Başlangıçta küçük küçük üretimin hâkim olduğu öbür sanayi kollarında tekelleşme süreci çok daha zayıftı. Yarı yüzyıl sonra vüs'at ve alan bakımından gelişen tekeller sanayi, ulaşım, haberleşme ve ticaretin bütün kollarını kucaklamış, hattâ tarıma bile sızmışlardı. Bugün, gelişmiş kapitalist ülkelerde ekonominin çoğu birkaç düzine devin elinde toplanmıştır. Çok sayıda küçük ve ortanca firma, daha çok tekellerin parçaları tarafından üretilmekte olan ürünlerin parçalarını ya da ünitelerini sağlayan firmalar, ya da o birleşmelerin pazarlama şubeleri haline dönüşmüşlerdir.

Tekellerin egemenliği, üretimin modern yoğunlaşması sürecine, bir takım kendine özgü yollar vererek damgasını basmıştır. Bunlar içinde en başta geleni her birleşmenin kendi çerçevesi içinde oldukça çok sayıda üretim biriminin birleşmesidir.

Serbest rekabet çağında kapitalist bir firma genellikle tek bir işletmeye sahip olurdu. Sadece bir kaç çok büyük şirketin bir kaç fabrikası olurdu. Şimdi ise, sadece küçük (kimi zaman da ortanca) işletmelerin bir tek üretim birimi var. Üretimin vüs'atı şimdi öyle büyüktür ki, sadece tek bir üretim birimine sahip olan firmalar, ne denli güçlü olurlarsa olsunlar, sanayinin herhangi bir önemli kolunu tekelleştirmeye güçlü olamazlar.

Tipik modern tekeller, çoğu kez dev fabrikalardan nispeten küçük üretim birimlerine dek değişen büyüklükte birçok işletmenin birleşmesinden doğmuştur. Bu küçük birimleri büyütmek, ticari ya da teknik bakımdan her zaman avantajlı değildir. Küçük uzmanlaşmış fabrikalar ya da fabrika grupları çoğu kez, pazara yakın olmak, ulaşım ve depolama masraflarından tasarruf etmek amacıyla tüm ülke üzerine yayılmıştır.

Kombinasyon, modern üretim yoğunlaşmasının ve tekellerin büyümesinin tipik biçimidir. 20 nci yüzyılın başında Lenin, kendi bünyelerinde çeşitli kol ve sanayileri birleştiren, çok güçlü kombine işletmelere, en görünür şekilde ağır sanayide rastlandığına işaret etmişti. Sonraları kombinasyon, ana tüketim malları imal eden kolları da uzandı.

Modern bilimsel ve teknolojik devrim, kimyasal, mekanik ve elektrozifik süreçleri birleştirerek kombinasyon olanaklarını ölçülemeyecek kadar genişletti. Çoğu firmalar artık tek bir ürün değil, geniş bir mal dizisi üretiyorlar. Uygulamada şimdi bütün ana üretim kolları, ham maddeler birbiri ardından bir sürü işlem evrelerinden geçiyor ve

karmaşık bir biçimde kullanılıyorlar; üretim artıklarından bir çok değerli yan ürün imal ediliyor. Tekeller ya başlangıç ham maddesinin işlenmesinden bitmiş mamülün üretimine kadar olan üretimin bütün aşamalarını kombine etmeye çalışıyorlar, (dikey üretim) ya da bir tek üretim süresinde büyük bir başka başka ürünler dizisini imal etmeye çalışıyorlar (yatay üretim).

Üretimin yoğunlaşmasının ve tekellerin büyümesinin bir başka biçimi de Çeşitlendirme (diversification) dır. Ashında bu, tekellerin birleşmelerinin çerçevesi içinde birden fazla sanayi, ulaşım ya da ticaret kolunda artan sayıda firmayı birleştirmekten ibarettir.

Şöyleki, ABD nin en büyük metalürji tekeli — Birleşik Devletler Çelik Korporasyonu — yapım malzemeleri, plâstik ve diğer kimyasal ürünlerin geniş bir dizisinin üretilmesi yanında konut yapımına da giriyor. Ruhr Kömür ve Çelik Konsernerleri August Thyssen — Hütte, Klöckner, Krupp ve Fransız metalürji grupları, Schneider ve Sidelor maden cevheri ve demiryolu teçhizatı üretimini geliştiriyorlar, köprü ve liman tesisleri yapıyorlar ve sentetik maddeler imal ediyorlar. Aynı şekilde Batı Alman Höchst ve Baden Soda Fabrikası'nın de maden cevheri, demir çelik makinacılık işletmeleri vardır. Aynı zamanda besin, ağaç işleri ve tabaklama tekelleri de makine yapımına fiilen sızmağa başladılar.

Büyük ve dev firmalar tarafından imal edilen ürünler dizisi durmadan artmaktadır. Bazı hallerde bu, onbinlerce kalem malı kapsamaktadır.

Bu sürecin bir hadde kadar gelişmesi, tekeller tarafından egemenlik alanlarını genişletmek ve kârları en yüksek noktaya çıkarmak için ustalıkla kullanılan modern bilimsel ve teknolojik devrimin eğilimlerini yansıtır. Çeşitlendirme, hiçbir şekilde birleşmemiş bulunan ve çoğu kez konsernin başlangıçta kurulmuş olduğu kol ile hiçbir ilişkisi olmayan birçok başka başka üretim türünü, büyük konsernler içinde toplanmaya götürüyor.

Bu denli bir çeşitlendirme için ana güdü, kârlarda bir koldaki muhtemel düşmeleri bir diğerine çevirerek karşılamak girişimidir. Rakiplerden pazarları ele geçirerek, yeni ham ve öbür madde ve mamül mal türlerinin üretilmesi üzerinde tekeller kurmak ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan satış olanaklarını tam olarak sömürmek isteği de aynı şekilde önem taşıyor.

Çeşitlendirme büyük firmaları, talebin istikrarsızlığını bir dereceye kadar karşılamaya, özel mallar konusunda pazar dalgalanmalarının etkilerini geçirtmeye güçlü kılar. Doğal olarak, bu koşullar altında üretime ve satışa girişen ortanca ve küçük firmaların karşılaştığı risk, böyle bir manevra için gerekli araçlara sahip olmadıkları için mütahş çoğalır. Birçok büyük uzman işletme bile bu riski karşılamaya güçsüzdür ve bu yüzden daha güçlü çeşitlenmiş birleşmeler tarafından yutulur gider. Şöyleki 1948—1964 arasında, en güçlü 200 ABD konserni, 68'i en büyük 500 BD şirketi arasında sayılan 12000'i aşkın firmayı yutmuştur.

Kapitalist tekellerin çehresi, üretimin kombinasyonu ve çeşitlendirilmesinin etkisi altında iyice değişmektedir. Yirminci yüzyı-

zmin sorunları: TEKELLER (2)

Serbest rekabet çağında kapitalist bir firma genellikle tek bir işletmeye sahip olurdu.

Şimdi ise, sadece küçük işletmelerin bir tek üretim birimi var. Üretimin vüs'atı şimdi öyle büyüktür ki, sadece tek bir üretim birimine sahip olan firmalar, ne denli güçlü olurlarsa olsunlar, sanayinin her hangi bir önemli kolunu tekelleştirmeye güçlü olamazlar.

lin ilk on yıllarında tekel birleşimlerinin çoğu, ancak sanayinin en çok yoğunlaşmış kollarında işgörmekteydi. Modern tekellerin tipik bir yanı, ana branşlarının ürünleri, brüt ürünlerinin en büyük bölümünü teşkil etmeye devam etse de ana branşlarının çerçevesi ötesinde iş görmeleridir.

Örneğin ABD de en büyük yüz şirketin her biri, sanayinin beş — onbeş ayrı kolunda işleyen işletmelere sahiptir. Süper korporasyonların bazıları, 50 yi aşkın başka başka kolda çalışır. Büyük ve dev İngiliz şirketlerine gelince, esas üretim kolunun ürünleri, genel olarak üçte ikiden fazlasını oluşturmaz ve çoğu kez denet üretimin sadece yarısını teşkil eder.

Tekelleştirme biçimleri

Kapitalist dünyanın başta gelen tekelleri, çok kollu dev birleşmelerdir. Genel olarak bunlar bir kaç kombinayı, farklı büyüklüklerde uzmanlaşmış fabrikaları ticaret ve ulaşım işletmelerini, araştırma enstitülerini ve disayn bürolarını kapsarlar. Bu piramidin tepesinde olagan olarak bir holding şirket vardır. Bu, konsernin ve ona iştirak sistemi ile bağlanmış olan bir ikinciller zincirinin («evlât», «torun» ve daha uzak «akraba» şirketleri) sermaye hisselerini yönetir. Maddi üretimin başka başka alanlarında ve dağılım alanında iş gören bu gibi çok kollu, çok basamaklı birleşimler şimdi, hâkim tekel tipi haline gelmiştir.

Tek tek tekeller tarafından gitgide çoğalan sayılarda kolların ele geçirilmesi rekabetçi mücadeleyi karmaşıktırır ve şiddetlendirir. Hızlı teknolojik ilerleme yeni malzeme ve malların sürülmesi, tekeller arasındaki güçler ilişkisindeki değişmeyi hızlandırır. Şu ya da bu kolda onların egemenlik tekelinin kurulmasıyla oluşan nüfuz alanlarının sınırları, son derece koşullu ve çok daha dayanıksız (nahif — vulnerable) hale gelir. Ana kollarına yeni üretim türlerinin katılması ile önde gelen tekeller devamlı olarak bu sınırları ihlâl eder, rakiplerinin nüfuz alanlarını istilâ ederler.

Tekeller, bu türü rekabetin indireceği darbelerin hiç olmazsa bir kısmını karşılayacak her türlü engeli dikmek yolunda çaba gösterirler. Bunu, kartel anlaşmalarına girmek suretiyle yaparlar. Rekabete karşı bu koordine mücadele biçimi yeni değildir. Emperyalizmin gelişmesinin ilk aşamalarında kartel anlaşmaları, tekel birleşimlerinin kaynağı, tröst ve konsernlerin teşekkülünün bir nevi başlangıcıydı. Şimdi ise kartel anlaşmaları çoğunlukla konsernler ve tröstler tarafından imzalanmaktadır. Kartellerin bu rollerinin değişmesi, bunların tröstlerin kartelleri haline dönüşmesi, gösteriyor ki kapitalist ekonominin tekelleşmesi yeni bir aşamaya girmiştir.

Batı Avrupa ülkelerinde kartelleri «istenen» ve «zararlı» diye ayıran özel kanunlar vardır. Resmen tescil ettirilmiş binlerce kartel anlaşması mevcuttur, birçoğu ise tescil ettirilmemiştir. A.B.D. de karteller kanunla yasaklanmıştır. Oysa bunların işleri bir kol kapsamında pazarın tekeli bir şekilde düzenlenmesini sağlayan ticaret — sanayi birleşimleri tarafından başarı ile yapılır.

Üretimin büyük bölümü ve tüm sanayi

kollarının, 3 ya da 4 tekelin elinde yoğunlaşması bu tekelleri, kartel anlaşmaları olmadan da fiyatları saptamaya güçlü kılar (mahut fiyat önderliği). Aynı zamanda başta gelen tekeller arasında işletmelerin ve pahalı planların ortaklaşa yapımına ve ortaklaşa araştırmaya ilişkin anlaşmaları gitgide sıklaşıyor.

Burjuva ekonomi edebiyatında tekeller arasındaki anlaşmaların bu yeni biçimleri genel olarak «kooperasyon» diye adlandırılıyor. Bunlar rekabeti kısıtlamaya ilişkin güya modası geçmiş anlaşmaların yerini almış varsayılıyor. Oysa aslında bunlar modern bilimsel ve teknolojik devrim koşullarına uydurulmuş yeni tekelleştirme biçimleri'nden öte bir şey değildirler. Bu kabil «kooperasyon» genellikle, tekellerin ekonomik güçlerini artırmak amacıyla «iştirak sistemi» ne uygun olarak yaptıkları sermayelerinin birbirleriyle kenetlenmesini gizlemektedir.

Teorik araştırma ve üretim ile yönetimdeki gelişme, modern tekellerin etkinliklerinde büyük rol oynar. Dev tekeller arasındaki şiddetli rekabet mücadelesi yüzünden bunlardan her biri bilimsel ve teknolojik buluşları toplar, bunları süper kârlar sağlamak ele geçirilmiş mevkileri sağlamamak, yenilerini ele geçirmek amacıyla mümkün olduğu kadar hızla uygulamaya çaba gösterir. Tekel-esirgemez. Teknolojik ilerlemenin şimdiki hızı, çoğu kez onları, icatların üretime sokulmasını geciktirmeyi gözetken eski uygulamalarını biryana bırakmaya zorluyor.

Sanayinin ana kollarındaki, araştırma ve disayn çalışmasına muazzam meblağlar harcıyor. Örneğin, başta gelen B.D. kimya tekelleri Du Pont ve Union Carbide, aşağı yukarı tüm cirolarının % 5 ini bu amaçla sarfediyor. 1965'te Batı Alman I.G. Farben Endüstrisinin halefleri cirolarının % 3.6 — 4.1 nin araştırmaya harcamışlardı. Çabalarını özellikle uygulamalı araştırma ve geliştirmeye yoğunlaştıran tekeller, buluşlarının büyük bölümünü silah endüstrisi için kullanılan muazzam devlet araştırma harcamalarının oluşturduğu meyvalardan geniş ölçüde yararlanıyor.

Dış genişleme

Tekeller ulusal sınırların ötesinde çalışmaya ve dünya pazarlarındaki mevkilerini sağlamlaştırmaya çırpınırlar. Doğal olarak, gelişmiş her kapitalist ülkede özellikle iç pazar için çalışan konsernler vardır. Bununla birlikte modern tekellerin karakteristik yönü, uluslararası bağlar kurmak, bu bağları güçlendirmek ve genişletmektir. Büyük konsernlerin dışarıya satılan ürün hissesi, ülkelerinin ihracat kotalarını aşar. Bunu onlar dışarıdaki işletmelerinin yardımı ile kotarırlar.

Bu onları talepteki değişmelere, tek tek alıcılara daha çabuk cevap vermekte, kendi pazarlama örgütlerini ve satış sonrası servislerini kurmakta güçlü kılar. Ayrıca, yabancı ülkelerdeki ham maddelerin çıkarılması, bunların ilk süreçlendirilmesi ve taşınması ile ilgili tekelin uluslararası durumunu sağlamlaştırmıştır.

AB tekellerinin öbür kapitalist ülkelere fiilen girmesinin asıl nedenlerinden biri de oradaki nispeten ucuz emektir. Öyleki, Batı Avrupa ülkelerindeki emek ABD dekinden onlar bu yüzden, mevcut ve muhtemel rakip-

lerini ortadan kaldırmak için hiçbir çabayı duymaz. Bu, Batı Avrupa emekini şiddetle sömüren Amerikan konsernlerine, kendi ülkelerindekinden daha yüksek kârlar sağlar ve onları güçlü kılar. Kapitalist dünyanın birçok ülkelerinde büyük konsernlerin geniş bir yavru kurum ve kol ağını kurma ve muhkemleştirme çabasının nedeni budur.

Diğer önemli bir nokta da, özellikle kimya ve elektrik mühendisliği sanayilerinde en büyük çok kollu konsernlerin, alelade uluslararası anlaşmalarla dünya pazarlarını bölüşemeyecek kadar çeşitli ürün üretmeleri gerçeğidir. Bu onları en tehlikeli yabancı rakipleri dahil, çeşitli ortaklarla tek tek mal isteklerine ilişkin anlaşmalar için didinmek zorunda bırakır.

Özellikle başka başka ülkelerin başta gelen konsernleri arasında ortaklaşa işletme binaları konusunda anlaşmalar, üretim programlarının koordinasyonu ve üretimin uzmanlaşması üzerinde uzun vadeli anlaşmalar yaygındır. Bunların amacı rakip malların üretimini önlemektir. Ulusal tekeller arasındaki yeni biçimde bağlantı ve anlaşmalar tekelci sermayenin büyüyen uluslararası birleşmesinin işaretidir. Bu anlaşmaların sonucu bazı küçük Avrupa ülkelerinin de dahil, kapitalist ülkelerin başta gelen konsernleri, kapitalist pazarın bölüşülmesine katılan fiilen enternasyonal tekeller durumuna gelmişlerdir.

Bu aşağıdaki örneklerden de görülebilir. Amerikan tekellerinin organı Fortune tarafından yayınlanan en büyük şirketlerin listesi 200 dev konserni de içeriyor. Bunların yüz kadardır en büyük Amerikan korporasyonlarıdır. Bunlar, Batı Avrupa ve Japonya'nın başta gelen tekellerinden bir çok defa güçlüdür. Gene de listedeki hemen bütün Batı Avrupa konsernleri enternasyonal tekellerdir.

Tekellerin gelişmesinin modern aşamasında üretimin sosyalleşmesi muazzam bir şekilde artmıştır. Dev işletmeler binlerce, onbinlerce işçi çalıştırıyor. Üretim iş bölümü ve uzmanlaşma, yeni kolların oluşması bunlar arasındaki bağların sağlamlaşmasına doğru uzun bir yol almıştır. Eskiden birleşik olmayan kol ve üretim basamakları, güçlü sanayi kompleksleri içinde birleşmektedir.

Bununla birlikte, tekellerin gelişmesindeki yeni fenomenlerin hiçbirinin bunların sömürücü doğasını değiştiremez. Kapitalizmin halk düşmanı özü ve kalıtsal sakatlıkları gitgide belirgin duruma geliyor ve sınıf gelişmeleri şiddetleniyor. Bu, kapitalist ülkelerdeki grev olaylarının artmasından da görülebiliyor.

Sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi, modern emperyalist çağda büyüyen üretim güçleri ile kapitalist sistemin modası geçmiş üretim ilişkileri arasındaki çatışmanın, önceden de keskin hale geldiğini gösteriyor. Bu da, işçi sınıfının önderliği altında kapitalizmden sosyalizme devrimci dönüşümü yapmaya çağırılan tekelcilik aleyhtarı güçlerin daha da çoğalması için objektif koşullar yaratıyor.

Gelecek sayıda :

ROYAL DUTCH-SHELL ve
GENERAL MOTORS'UN İÇYÜZÜ

Malatya'da 40 köy halkı devrimcilerin tutuklanmasını protesto etti

AP iktidara geldiğinden bu yana Meclis basmak, grevci işçileri kurşunlatmak, yazar tutuklamak, kanlı pazarlar yaratmak, demokratik hakları uğruna mücadele veren köylüleri yıldırma ve hapsetmek metodlarını geliştirerek her gün yeni oyunlar oynamaktadır. 27 Mayıs Anayasasının getirmiş olduğu düşünce özgürlüğüne, hukuk devleti olma ilkelerine uygulamalarıyla ters düşerken, meşruluğunu yitirmektedir.

SIRA DEVRİMCİ KÖYLÜLERDE

Amerikan sermayedarları ve işbirlikçilerine karşı direnen devrimcilerin saldırıya, baskıya uğramalarını yeren bir duyuru yayınlayan Hacı Tonak, Süleyman Kırteke, Teslim Töre, Köse Polat, M. Ali Özdoğan ve Ali Erdoğan bugün tutukludurlar.

Faşist özentilere, feodalite artışı ideoloji kırıntılarına karşı direnen 70 yaşındaki yaşlı köylüden, 18 yaşındaki genç devrimciye kadar altı köylü kardeşimizin tutuklanma oyunu açıktır. Devrimci işçileri, köylüleri, aydınları tutuklamakla, bağımsızlık mücadelesini, işçi köylü sınıfının kurtuluşu davasını engelleme, geriletme hesapları yapılmaktadır. Egemen sınıf iktidarının hesapları ne türlü olursa olsun, yurdumuzda başlamış olan anti-emperyalist, demokratik Türkiye uğruna yürütülen savaş, geriletilmez. Artık işçi, köylü, gençlik elele, devrimci safta yerlerini almışlardır. Baskılar arttıkça, devrimci saflarımız sıklaşmakta, mücadele doğru çizgisine oturmak-tadır.

KAVGA HEPİMİZİN KAVGASIDIR

İlk Ulusal Kurtuluş Savaşında, kanımız pahasına topraklarımızdan kovduğumuz düşmanlar, tekrar geldiler. Silâh zoruyla giden düşman, bir takım satılmışlarla ortak olup, dost adı altında yurdumuzda sömürü düzenini tekrar kurdular.

Bir yandan bu sömürü düzeninden aslan payı alan, bir avuç gayri millî sermayeler, vurguncu tüccar, toprak ağası, öte yandan İkinci Millî Kur-

tuluş Savaşının bilincine varmış, sömürü düzeninin ağırlığını gün geçtikçe daha çok duyan Türk Halkı...

Türk Halkı, İkinci Millî Kurtuluş Savaşını ve demokratik hakları uğruna mücadelesini de başarıyla yürüterek, Amerika ve ortaklarını kesin yenilgiye uğratacaktır. Bugün gerçek ve doğru devrimci mücadele verenler egemen sınıfın kiralık fetvacı profesörlerinin düzme raporlarıyla suçlu duruma düşürülmektedirler.

ASIL SUÇLU KİM

Asıl suçlular vatan topraklarını Amerikan gâvurunun tatlı pazarı haline getiren işbirlikçi Kurtuluş Savaşı hainleri mi, yoksa onlara karşı çıkan millîci güçler mi?

Yeraltı ve yerüstü zenginliklerimizi, alın terimizi gâvurla ortaklaşa sömürenler mi, yoksa bu sömürüye karşı çıkanlar mı?

Tüm emekçi halkın açlığı, sefaleti, horlanması pahasına, her mahallede bir milyoner yetiştirenler mi, yoksa halktan yana bir ekonomik düzenin kurulmasını isteyenler mi?

Kanlı Pazarlar yaratarak, kardeşi kardeşe kıydıranlar mı, yoksa tam bağımsız, gerçekten demokratik bir Türkiye isteyenler mi?

Amerikan gâvurunun dünya üstündeki ekonomik çıkarlarının bekçisi olan 6. Filoya karşı çıkan Vedat Demircioğullarını öldürenler mi, yoksa genç devrimcilerin davalarına sahip çıkanlar mı?

Amerikan ARAMKO şirketi tarafından beslenen, kökü dışarıda, gerici akımları körükleyenler ve halkımızın temiz inançlarını sömürülerine âlet ederek, devrimci bir yargıcın cenaze namazını kıldırmaçıları mı, yoksa polis devletine karşı çıkan Türk yargıçları ve Atatürkçü devrimciler mi?

Vatana ihanet ettikleri Yüce Divanca ve Halk oyuyla kabul edilmiş, 1961 Anayasasıyla saptanmış vatan hainlerinin üzerinde siyasi pa-

zarlıklara girişenler mi, yoksa karşı devrime dur diyen zinde güçler mi?

Dünya milyarderlerini 124 milyon lira harca-yıp, yoksul halkımızın sırtında ağırdayarak Ulu-sumuzun emperyalizmin en elverişli pazarı oldu-ğunu savunanlar mı, yoksa tüm bunlara karşı çıkanlar mı? Kimdir suçlu? —

AÇIKÇA SÖYLÜYORUZ

Amerikan gâvuruyla işbirliği yapan aracı gayri-millî komprador burjuvazi ve onun ortağı feodal ağalar yukarıdaki suçların birincilerini Mustafa Kemal'den sonra binlerce kez işlemiş ve işlemeye devam etmektedirler.

Biz aşağıda imzaları bulunan köylüler, işçiler, aydınlar olarak İkinci Millî Kurtuluş Savaşımızı verirken, polis rejimi kurmak isteyen ve halktan yana olmayan iktidarın tutumunu şiddetle protesto eder, hâlen tutuklu olan devrimci kardeşlerimiz Ali Erdoğan, Süleyman Kırteke, H. Güray Tonak, Teslim Töre, M. Ali Özdoğan, Köse Polat'ı tüm gücümüzle desteklediğimizi kamu oyuna duyurur, tüm millîci güçleri TAM BAĞIMSIZ ve GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE'yi yaratma kavgasına çağırırız.

YASASIN BAĞIMSIZLIK SAVAŞI VEREN DÜNYA HALKLARI.

YASASIN BAĞIMSIZ TÜRKİYE.

AKÇADAĞ, DOĞANŞEHİR, KELLER, HANÇERLİ, YAYLIMLI, ÖREN, İKİNCİLER, ÇİMİŞ, DEDEYAZI, BÖLÜKLÜ, HİSARDERE, KARATERZİ, GÖLPINAR, KARAPINAR, BAYRAMUŞAĞI, DUMUKLU, GÜRKAYNAK, DURULOVA, TATARUŞAĞI, KÂHYALI, KEPEZ, BEKİRÜŞAĞI, ÇEVİRME, DARICA, TAPKIN, ŞEMSİK, ÇERKEZUŞAĞI, HARUNUŞAĞI, BALHACI, ÇİĞLİK, TOPRAKTEPE, POLAT, SÜRGÜ, HARAPŞEHİR, HUDUT, FINDIK, MIZGI, KUŞDOĞAN, PİPİRİM, köy ve kasabaları halkı adına:

Malatya'daki Karşı - Devrimcilere külfet oluyor

(7. sayfadən devam)

«Yok, istemiyorum.»

«Neden?»

«Külfet olmasın. Hem biz herkesin yardımını kabul etmeyiz.»

Sorularımı işte böyle cevaplıyor Köse. Dünyada en çok kimi sevdiğini sorduğum zaman, cevap hazır: «Bütün insanları! Biz insan sevgisine dayanırız.»

Mahkeme koridorunda Hacı Tonakla, bilek bileğe kelepçelenmiş «düşünülen gereği» bekliyor. Üç ay önceki cümleleri kulaklarımda uğuluyor Köse'nin. «Hakiki aydınlarsa, zulüm görenlerin yanına koşsunlar. Halkı uyarsınlar. Vazifesini yapsınlar.»

Vazifesini yapıyor Rıcaî Galip. Yalnız, külfet oluyor. Tâ Malatya'lara kadar rapor yollamaktalar...

Malatya CHP il örgütü, sayın Ecevit'in görüşlerini iyice benimsemiş doğrusu! «Halka inmeyen tepeden inme!» (!) solcular gibi davranmıyorlar. Halka iniyorlar. Bu işin formülü belli: Halka inmek, alınacak oylarla ölçülür. Oy almak içinse, bütün tâvizler verilmelidir! Vatan hainleri Meclise getirilmelidir. Kuyudakiler çıkarılmalıdır! Biraz daha gayret gösterip, Nurcuların da oyunu almak için Nurculara da tâviz vermelidir bay Ecevit. Halk değil mi? Mesele

oy almak değil mi?

Malatya'da işte bu mantıkla davranıyor CHP. Halka söz geçirmek için, ağaları elde etmek gerektiğinden, ağalarla, tefecilerle, aracılarda gerektiği gibi işbirliğine geçmektedir.

Ya tepeden inmece solcular? Onların hakla bir ilgisi yok! Ne ilimiz var bizim Reşo Ali ile? Köse Polat'la?

Ağalara gideceksin, ağalara! Ağalar aracılığıyla, köylünün oyunu alacaksın. Ve bunun adı «halka inmek» olacak. Demokrasi olacak.

Bana öyle geliyor ki, Ecevit'e de külfet oluyor bu uğraşlar. Günlük güneşlik bir sabah uyardığımızda, geriye doğru bakacağız ki, Ecevit boşuna uğraşmış. Külfet olmuş...

Gelelim Malatya TİP örgütüne. Bay Hayrettin Abacı! Gözlerin nasıl? Çenen, dişlerin, burunun dudagın yerinde mi? Yoksa kaş göz edip hâlâ mebus olmayı mı kuruyorsun? Sen de bay Ecevit gibi sakın halka inmekten vazgeçme! Külfet mülfet! Vazgeçme! Bunun için köylülerle ilgileneyim demeyesin! Bak, iyi ettin avukatlığını falan almıyorsun tutuklu köylülerin. Almadığın gibi, mahallî gazetelerde imalı yazılar döşeniyorsun. Döşen Abacı, döşen! Halka böyle inilir. Oylar böyle toplanır. Gerekirse bir de «Komünizmle Mücadele Mitingi» düzenlersin. Ağalar, işbirlikçiler hep senden olur. Onlar senden

olunca, onların tahakkümündeki yığınlar da sana oy verir! Devam...

Malatya'da devrimci ve karşı-devrimci saflar kesinlikle birbirinden ayrılmıştır. Ortada kalan, mütereddit tek unsur kalmamıştır. Bir yanda «halka inici ağacılar», öte yanda devrimci işçiler, köylüler, aydınlar... Son olaylar, devrimci safları sıklaştırmış, çelikleştirmiştir. Sosyalistlerin yanı sıra, ağalara yüz çeviren, bu yüzden CHP'den ayrılan gerçek Kemalistler de bu devrimci saflarda yer almışlardır. Köylüler, gerçekleri görmeye başlamıştır. Seçimlerde olsun, başka sırada olsun, sahtekar demokratlar hiçbir zaman Malatya halkını kandıramıyacaktır. Konuştuğumuz aydınlar, işçiler, köylüler bu gerçeği şimdiden belirtmektedirler.

Anlaşıyor ki, Malatya'daki devrimci mücadele millîci güçlerin kesin zaferine kadar bir süre devam edecek. Olaylar mücadeleyi iyice kızıştırdı. Tehditler, tevkifler, baskılar, direnmeler ve seçim platformu...

Malatya'daki devrimci mücadeleyi sonuna kadar izleyeceğiz. Bütün gelişmeleri yerinde inceleyip sırası geldikçe bu röportaj dizisinde anlatacağım. Bu birincisi...

Yaşasın Malatya'lı emekçiler!

Yaşasın Malatya'lı emekçilerin zaferi!

Selâm sizlere. Tutuklu bulunan köylülere. Ot biçen, odun çeken, kayısı toplayan, davar güden, tarla süren, çalışan, didinen köylülere.

Gülo Köroğlu, Güzel Kısacık, K. Ali Meral, Askar Yılmaz, Mehmet Kaygusuz, Kalender Aslan, acı Alakus, Kalender Yıldırım, Mustafa Erdoğan, Süleyman Ağca, Mehmet Çöpür, Kalender Yıldırım, Mehmet Akgün, Hasan Aygören, İsmail İncedal, Hasan Yıldırım, Ali İnan, Yusuf Karabulut, Davut Çakar, İbrahim Kızıloğlu, K. Ali Aytas, Mehmet Altun, Muharrem Kaya, Cemal Mordoğan, Vahap Karakış, Mustafa Merdan, Ali Aydemir, Hüseyin Kutlutürk, Halil Göçmen, Ali Üstün, Zeynel Aktaş, Ali Kargin, Güzel Arı, İbrahim Güngördü, İbrahim Yücel, Mehmet Karakuş, İsmail Budak, Haydar Akgül, Recep Kaygusuz, Haydar İnan, Abbas İnan, Mustafa Bulut, Rahmi Hazer, Kalender Atasoy, Yusuf Erdoğan, Mehmet Lâçin, Hüseyin Yıldırım, Hüseyin Şahin, Abirin Erdoğan, İbis Tonak, Hüseyin Tonak, Abidin Üstün, Mahmat Turan, Mahmut Kargin, Hüseyin Kahraman, Mico Durmuş, İbrahim Toptaş, Hasan Kısacık, Yusuf Aydoğan, Hasan Taşkıran, Mulla Lâle, Ali Debe, Ali Beypinar, Haydar Koç, İbrahim Timur, Cumali Erdoğan, Aziz Öcal, İsmet Polat, Hasan Yaylagül, Hasan Karaoğlu, Bayram Dardu, Ali Erkuş, Mehmet Karaoğlu, Hasan Erdoğan, Vahap Erdoğan, Seyhan Erdoğan, Yusuf Çelik, H. Karagöz Erdoğan, Ali Kaygusuz, Hayri Şiva, Mustafa Çağlar, Mehmet Çiçek, Hüseyin Özşahin, A. Kadir Sabaner, Cere's Göksoy, Kadir Özyıldırım, Mustafa Çirkin, Vahap Kaygusuz, Hüseyin Mordeniz, Hamit Ersoy, Vahap Özdemir, Nesim Polat, Hasan Yılmaz, Hidir Polat, Ahmet Pamuk, Vahap Durdu, Seyho Çimen, İbrahim Karaman, Mehmet Karaaslan, Hasan Karaman, Hacı Dere, Hasan Taş, Hüseyin Cantürk, İbrahim Karaca, Mehmet Yılmaz, Bekir Kaplan, Mehmet Kaplan, Mustafa Müjde, Köse Karakoyun, Hudo Polat, Keyfo Akça, Kasım Yıldırım, Hasan Bere, A. Şükran Karaman, Halil Karaca, Hüseyin Karaman, İmam Karaman, Şahin Yıldız, Haydar Akça, Hüseyin Demir, İbrahim Demir, Bekir Karaaslan, İbrahim Yücekaya, Kule Berk, Haydar Ozan, Hasan Özdemir, Haydar Pamuk, A. Şükran Aşlyüce, Hasan Akyıldız, İsmail Güneş, İsmail Özdemir, Ahmet Genç, Hasan Genç, Hidir Türkmen, Kalender Karakas, Şevket Yücekaya, Kamo Budak, Kamo Yücekaya, Haydar Yücekaya, Hasan Polat, Nergiz Yücekaya, Hüseyin Kaplan, İbrahim Yıldırım, Ali Gül, Hüseyin Yıldız, İmam Akçadağ, Ali Salman, Hasan Kaplan, Mustafa Karaoğlu, Hüseyin Turan, Ali Akkaya, Cibo Aksoy, Hacı Ali Demirkaya, Haydar Çiçek, Cumhuriyet Polat, Halil Erdoğan, İbrahim Pehlivan, Aligül Mutlu, Mahmut Kıran, Ali Demirci, Hüseyin Karatepe, Mehmet Yüzügüzel, Davut Dağ, İsmail İncedal, Süleyman İnce Çiçi, Hidir Akkaya, Bektaş Koç, Haydar Demir, İpek Erdoğan, Hüseyin Akkaya, Döndü Akkaya, Fille Akkaya, Basey Aktaş, Hidir Kaya, Güley Kaya, Güley Çiçi, Bozo Yırık, İbrahim Demir, Hüseyin Gilgil, Eley Gilgil, Süllü Çiçi, Günay Akkaya, Zöhre Akyazı, Zariye Yırık Zeynep Yırık, Tuğay Yırık, Hüsnü Yırık, Emine Erdoğan, Hatice Yırık, Hatun Demkaya, Altey Çiçek, Ali Çiçek, Hanım Erdoğan, Hatice Erdoğan, Medine Erdoğan, Mehmet Çiftçi, Besime Doğan, Haydar Erdoğan, Besime Erdoğan, Kalender Kay, İmam Kaya, Hacı Ali Kılıç, Yusuf Kılıç, Mehmet Kaya, Ali Topal, Hüseyin Ağır, Ali Candan, İbrahim Duran, Hamdi Doğan, H. Mehmet Çakar, Murlali Kanlıbaş, Niyazi Akbaş, Hüseyin Turan, Molla Kara, Şaban Tüzün, Kâmil Dede, İbrahim Tosun, Hüseyin Yıldırım, Hasan Öner, Ali Tatar, Abuzer Elmas, Hüseyin Erbaş, İbrahim Karaman, Gaffar Yıldırım, Hasan Canpolat, Orhan Çakan, Hüseyin Kırac, İbrahim Karakuş, Ahmet Ağır, Ali Uçar, Mehmet Mordoğan, Yusuf Güney, Ahmet Polat, Haydar Polat, Ali Erdoğan, Hacı Özdoğan, Hüseyin Cantürk, Hasan Yıldız, Ali Atay, Mehmet Kaplan, Mehmet Ali Hangül, Hasan Alagöz, Kalender Akkaya, Aligül Karacayır, Haydar Karacayır, Haydar Akkaya, Hacı Ali Akkaya, Hüseyin Polat, Seyho Akkaya, İbrahim Polat, Halil Lâle, Kalender Kaya, Aziz Demirci, Haydar Tosun, Hidir Demirkaya, Mustafa Demirkaya, Ali Karaman, Fehmi Kutlutürk, Alibey Aslan, Mustafa Aktaş, Doğan Koşal, Cibo Çekmek, Talip Ürkmez, Ali Karakas, Abuzer Gü-

Kendini sosyalist sanan küçük-burjuva İdeologunun romantik gericiliği

Osman Ulagay

adımları ve sağlanmış olan birikimi inkâr etmek de kolaylaşmaktadır.

Bu düşünce sistemi giderek İslamcı-doğucu halk cephesinin tarihsel şartlarına boyun eğip, tavizler vererek ve kitleleri bilinclendirmek için hiçbir çaba göstermeden iktidara gelmek ve sözde sosyalizmi kurmak istemeye varır. Dikkat edilecek nokta halk yığınlarının kandırılması ve sosyalist olacağı söylenen bir düzenin eşğine kadar bilimsiz olarak getirilmek istenmesidir. Bu durumda «orijinal solcu»larımız sosyalizm konusunda ötedenberi özedikleri gibi, tam bir tekele sahip olacaklar ve sosyalizm sandıkları bir düzeni kurmalarına kimse karışmayacaktır. «Mütemadiyen Mustafa Kemal sayıklayalım» sözünün arkasında «mütemadiyen beni sayıklayınız» zihniyeti yatmaktadır.

«Sosyalistler için stratejik ipuçları» diye sunulan bu gerçekten romantik teorilere, bilimsel sosyalizmden nasibini almış hiçbir kimse itibar etmemiştir. Böyle kimseler bilirler ki sosyalizme giden yolun çeşitli aşamalarında başarıya ulaşmak ve ilerleyebilmek için, objektif çıkarları gereği devrime katılacak güçleri bilinclendirmek, gerçekten demokratik bir ortamın gereğini de bu noktada kavramalıyız ve bu güçlerin aktif desteğini sağlamaları gereklidir. Ve gene çok iyi bilirler ki halkı şartlandıran çevrelere verilmiş olan gerici nitelikteki her taviz, gerçek devrimcinin her ileri adımını köstekleyecek bir unsurdur; ve toplumu ilerletmek daha ileri bir üretim düzenine geçirmek isteyen kimseler, çıkarları (mevcut üretim düzeni ile olan ilişkileri) gereği gerici olan kimselerle gerici o taviz verme yarışına girip de bu yarışta üstün geleceklerini sanarlarsa buhar gerçek romantiklerdir.

Öte yandan, küçük burjuva reformizmi çizgisinin gerisinde kalan ve bilimsel sosyalizmin samimiyetle ortaya attığı «milli demokratik devrim» tezini dahi kuşku ve hatta korku ile karşılayan sayın Bülent Ecevit, «Orijinal solcuların ipuçlarına» büyük bir sevk ve heyecanla sarılmış, en büyük «bürokratlardan İsmet Paşa dahi bu cazibeden kurtulamamıştır. Diğer bir deyimle, «orijinal solcular» sınıfların gücünü kavramını yanlış yorumlayarak sosyalizm yolunda birlikte bir adım dahi atamaz, hiçbir şekilde gücünü yapamaz dedikleri kimselerle istesinler veya istemesinler aynı tahlilleri yapmaktadırlar. Küçük burjuvaziyi milli bağımsızlık mücadelesi saflarına kazanacakları yerde, onun gerici parlamantarizmine bel bağlamış liderleriyle aynı safı tutmuşlardır. Kendisini sosyalist sanan bilimsiz küçük burjuva ideologunun küçük burjuvazinin milli eğilimini yansıtmayan küçük burjuva politikacısı ile ortak bir noktada buluşmasını doğal karşılamak gerekir. Önemli olan bu gerçeğin böylece bilinmesidir.

Çıkartı gereği Türkiye halklarının uluslaşmasına karşı olan emperyalizmle, «halk savaş» planında boğuşmayı göze alarak ulusal bağımsızlığımızı gerçekleştiren ve yüce bir küçük burjuva devrimcisi olan Mustafa Kemal'i küçümseyerek «büyümeye» çabalayan bazı «orijinal solcu»lara hatırlatacağımız çok şey vardır. Bu arada onların gerçek niteliklerine de biraz olsun ışık tutabilirsek ne mutlu bizlere.

Herşeyden önce Türkiye halklarını ilk ve son kez kendi çıkarları etrafında örgütleyip savaşa süren devrimcinin Mustafa Kemal olduğunu; ulusal bağımsızlığımızın bu savaşla kazanıldığını ve ulusal bağımsızlığın sosyalizmin vazgeçilmez bir önşartı olduğunu hiçbir zaman unutmuyalım.

İkinci olarak, Türkiye'mizde, bugünkünden çok farklı bir ortamda, çok güç şartlar altında, yurt ve cihan sorunlarını sosyalizmin bilimine uygun olarak sınıf açısından yansıtmış bulunan Türkiye sosyalistlerinin yarım yüzyıldır varolduğunu hatırlayarak bu yarım yüzyıllık sosyalist birikimin önemini kavrayalım.

Ve nihayet bugün konuştuğumuz «yazdığımız» tartıştığımız ortamı düşünelim. 27 Mayıs'ın getirmiş olduğu sınırlı özgürlük ortamının «hazır yiyecekleri» günümüzde oportünistçe de olsa sosyalizm edebiyatı yapılabiliyorlarsa, bunu, Türk ordusunun ilerici geleceğine borçlu olduklarını hiçbir zaman unutmamalıdır. Ordumuzun birçok ülkelerde görüldüğü şekilde gerçek anlamıyla bürokratlaşmaması-egemen sınıfların aracı haline gelmemesi-sayesinde ki, 1960'dan bu yana; orijinal solcu»larımızın pek ilgi duymadıkları, bilimsel sosyalizmin temel kitapları çevrilip yayınlanabilmekte ve sosyalist bilincin hızla gelişebilmektedir.

Objektif olarak sosyalizm yolunda atılmış olan bu ilerici adımların değerini ve hertürlü sosyalist birikimi inkâr eden «orijinal solcularımız» «tepeden inme» bir sosyalizm kurmak hevesi içindedirler. Sürdürdükleri edebiyatı dikkatle inceleyerek, emekçileri bilinclendirmek, onlara sınıf bilinci kazandırmak ve sınıf mücadelesine hazırlamak gibi konulara hemen hiç değinilmediğini; buna karşılık sık sık halka dayanmak (emperyalizmin işbirlikçi sermaye-feodal ağı ittifakının dayandığı gibi) ve halkta üslenmek (Amerika'nın Türkiye'de üslediği gibi) gibi terimlerin kullanıldığını görürüz. Bu terimlerin kullanılması bir rastlantı değildir. Hiçbir sosyalist birikime dayanmadan sosyalizmi kurmak çabasındaki «orijinal solcu»lara bir «iktidar» gereklidir. Bu iktidarın «bir gecede» elde edilmesi olanaklarının çok sınırlı olduğu, yakın tarihimizdeki tecrübelerle çok iyi bilinmekte ve bu nedenle, onu istismar etmek pahasına da olsa, iktidar kaynağı (oy deposu) olarak halka veya İslamcı-doğucu halk cephesine dönülmektedir. Bu suretle lâik bürokratlar, (bürokrat sözcüğü «orijinal solcuların» edebiyatında bilimsel bir muhtevadan tamamen yoksun olarak, aşağılayıcı bir söz-örneğin bir pitalistin, «komünist» demesi gibi - olarak kullanılmaktadır) karşıya alınmakta ve bugünkü sosyalizm yolunda atılmış olan ileri

neydini, Ali Pektaş, Refik Erdoğan, Ali Doğan, Musa Polat, Gülo Demirkaya, İbrahim Lâle, Bayram Göçer, Seyho Polat, Haney Polat, Hatice Polat, Hüseyin Karaman, Fadime Polat, Hanife Akboya, Ayşe Durak, Kudret Pamuk, Fadime Polat, Haney Pamuk, Süeyman Polat, Ali Polat, Altey Demirkaya, Hatun Demirkaya, Ali Köse, Ali Polat, İsmail Çiçi, Seyho Demir, Fatma Demirci, İsmet Peköz, Halil Akçadağ, Hasan Dışkaya, Şato Herman, Hüseyin Pektaş, Hüseyin Durmuş, Haydar Deniz, Derviş Kavak, Acif Kavak, Seydiali Pehlivan, İbrahim Kavak, Hasan İncedal,

Hasan Duman, Battal Beypinar, Şükrü Boğazkaya, Haydar Boğazkaya, Şükrü Kuzu, Ali Polat, Kema. Polat, İmam Pekdemir, Derviş Duman, Mustafa Karagöz, Haydar Güler, Yusuf Güler, Hanife Polat, Halil Arı, Rıza Çal, Haydar Güler, Ali Polat, Vahap Polat, Örfi Polat, Mulla Polat, Şükrü Köroğlu, Hayri Demirkaya, Hacı Polat, Hasan Mersin, Hüseyin Alagöz, Köse Karadoğan, Haydar Karaaslan, Ali Cantürk, İbrahim Göçme, Hüseyin Akgün, Kâzım Kırteke, Hüseyin Şahin, Mustafa Zahner, Abdullah Erdoğan, Mehmet Şahin, Aslan Aslan, Haydar Maki.

Üniversite reform tasarısının bir türlü gerçekleşmemesi ve E.Ü. senatosunun bu konuda bir yıldır uyutma taktikleri karşısında nihayet üniversite öğrencisinin sabri taşması ve haklı direniş hareketleri bir biri arkasına başlamıştır.

İlk defa 2 Haziranda E.Ü. Ziraat Fakültesi yaptığı forumdan sonra süresiz boykot kararı almış ve sınavlara girmemiştir. Aynı gün öğleden sonra Tıp Fakültesi'nin düzenlediği forumda oybirliği ile süresiz boykot kararı alınmıştır. Ertesi gün sınavlara girmek isteyen öğrenciler olduysa da sonradan onlarda Demokrasi savaşının bir parçası olan bu haklı direnişe tamamiyle katılmışlardır. 3 Haziran da Fen fakültesinde boykot kararı alınmasından sonra Tıp, Fen, Ziraat Fakülteleri Boykot Komitelerinden bir Genel Boykot Konseyi oluşturulmuş ve o andan itibaren E. Ü. nde boykotun tek yürütücüsü E. Ü. Genel Boykot Konseyi olmuştur. Konsey derhal bir bilim ve araştırma kurulu kurarak Üniversite reform tasarısı üzerinde çalışmalara başlamıştır.

Üniversite öğrencileri büyük bir devrimci dayanışma ile direnmektedirler. Her an toplu direnişin en güzel örneğini vermeye hazır durum-

da olan bine yakın öğrenci boykotun doğru hedeflere yönelmiş olarak ve tavizsiz yürümesini sağlamaktadır. Öğrenciler 6 Haziran Cuma günü rektörlüğe yaptıkları bir yürüyüşte Senatoyu, Rektörü, Dekanları istifaya davet etmişler ve reform tasarısının niçin bir yıldır Bakanlığa gönderilmediğinin hesabını sormak için Rektörlük önünde toplanmışlardır. Ancak hiç bir yöneticiyi yerinde bulamayan öğrenciler, Üniversite yöneticilerini işbirlikçi iktidarın dümen suyunda olmakla suçlamışlar ve onlardan koparacakları her tavinin emperyalizmin zincirine indirilmiş bir darbe olduğunu belirterek bu yolda sonuna kadar direnmeye ant içmişlerdir.

Fen ve Tıp fakülteleri boykot komiteleri de yayınladıkları ayrı ayrı bildirilerde Üniversite reform tasarısını anlatmışlar ve Üniversitenin kendisinden beklenileni yerine getiremediğini, toplumsal gelişin bilimsel öncülüğünü yapamadığını, bilim adının kullana kullana bir çıkar tarlası haline getirildiğini, Üniversitenin kapılarını halka kapadığını ve işbirlikçi sınıf ve zümrelerin sonuna dek yararlandıkları bir arpalık haline getirildiğini belirterek bu nedenlerle Üniversitenin Emperyalizmin kültür üssü olmaktan çıkarılıp ulusal bir niteliğe kavuşturulmasını,

halka dönük eğitim yapılmasını, Üniversitenin çağdaş bilim düzeyine ulaştırılması gerektiğini bir takım sermayeci grupların diploma ticarethaneesi olarak işleyen ve para babalarının çocuklarının eğitimi için birer ayrıcalık kurumu olan özel okulların devletleştirilmesini öğrencinin yönetime katılmasını ve tam gün çalışmayı savunmuşlardır. Ayrıca Ziraat Fakültesi asistanları ve Ün. A. S. Ege şubesi yayınladıkları ayrı ayrı bildirilerde, Üniversite yöneticilerini ciddiyetten uzak olarak nitelemişler, öğrenciyi emniyet kuvvetleri ile karşı karşıya bırakan ve siyasal iktidarla yarışmasına reform tasarısını uyutmak isteyen ve bir takım yoz tedbirlerle boykotu kırmak isteyen zihniyeti kinamışlar, öğrencilerin haklı eylemlerini desteklediklerini bildirmişlerdir.

Üniversite yöneticileri şimdiye kadar görmedikleri bir devrimci dayanışma ve sert direniş karşısında içine düştükleri çıkmazdan kurtulmak için korku telaş ve heyecan içerisinde sapmışlar, Boykot Komiteleri ve Konsey ile sorunların çözüm yoluna gidecekleri yerde sınavlara girmek isteyen öğrencilerden dilekçe istiyerek dayanışmayı bölmek istemişler fakat davalarında bilenenmiş öğrencilerin bu oyuna gelme-

sosyalist literatürde terimler ve kavramlar

Feodalite derebeylik düzenindeki derebey (senyör) malikânelerine verilen lâtince «feodum», fransızca «fief» sözlerine bağlı bir terim olup fief'ler, malikâneler sistemi anlamına gelmektedir. Feodal düzende fief, iktisadi, siyasi hukukî, idari bir birimdir.

Feodal toplum da kendisinden önceki köleci toplum biçimine kıyasla daha ileri ekonomik ve sosyal bir şekillenmeyi temsil eder.

Köleci ilişkiler nasıl ilkel komünal toplumun bağrında meydana gelip gelişmişlerse, feodal ilişkiler de köleci toplumun bağrında doğup biçimlenmişlerdir.

Batı Avrupa'da köleci devletlerin çözümlü dağılmasıyla ve bu devletleri savaşta yenilgiye uğratan barbar kabilelerin, ilkel köy topluluklarının dağılmasıyla feodal düzen için gerekli ortam yaratılmış oldu.

Tarihi bir kategori olmakla birlikte derebeylik düzeninin her zaman her yerde belli bir kronolojiyi izlediği iddia edilemez. Avrupa, feodal ilişkilerin bir süre zayıfladıktan sonra yeniden güçlendiği dönemler yaşamıştır. Kapitalist pazarın girdiği bölgelerde bile (özellikle geri kalmış ülkelerde) şartlar elverişli olduğunda yer yer feodal ilişkilerin hortlatıldığı görülmüştür. Örneğin, Türkiye'de 1945 den sonra yani çok partili «demokratik» düzene geçilmesiyle Urfa'nın Harran ovasında hazineye ait topraklar üzerinde özel şahısların yaptıkları iskân tipik feodal nitelikte bir iskân olmuştur.

Feodal toplumda emek, kölelik çağına kıyasla daha yüksek bir verimliliğe ulaşmış olmakla birlikte ve genel olarak üretici güçlerde bir ilerleme kaydedilmiş olmasına rağmen bu toplum biçiminin ayırd edici özelliği üretimde geleneğe bağlılık ve teknik durgunluktur.

Derebeylik toplumunun üretim ilişkilerinin temeli derebeyinin (senyörün) toprak üzerinde, yerine göre, tasarruf ya da mülkiyet hakkına tam olarak sahip oluşu ve toprağa bağlı köylü (serf) üzerinde de, kölelik düzeninin kölesine kıyasla sınırlı bir mülki-

yete sahip bulunuşudur. Bu düzende feodal mülkiyetin yanında bir miktar özgür köylünün bireysel mülkiyeti de vardır. Özgür köylüler kendi küçük ekonomilerine sahip olabiliyorlardı.

Zanaat kölelik düzeninin dağılmasıyla tarıma bağlı bir kurum haline gelmişti.

Feodal sömürü, doğrudan doğruya üreticilerin, yani serflerin ve zanaatçıların artı-ürünlerini senyörlerin kendilerine mal etmesi şeklinde kendini gösterir. Senyörlerin kendilerine mal ettikleri bu artı-ürün feodal rantı meydana getirir. Bu rant, senyöre, belirli zaman ve fırsatlarda ödenmesi zorunlu olan «redévance» denilen yükümlülükler şeklinde gerçekleşiyordu. Rantın büyüklüğü, her şeyden önce, feodallerle köylüler arasındaki sınıf güçlerinin oranına bağlı bulunuyordu. Başlangıçta köylü, zamanının büyük bir kısmında senyör hesabına çalışmak zorundaydı. Yükümlülüğün (mükellefiyetin) bu biçimi angarya adını alıyordu yani emek-rant. Feodal rantın ikinci biçimi aynı-rant (yani ürün-rant, malla ödenen rant) oldu. Bunlar dışında daha başka bir çok yükümlülükler de vardı. Şehirlerin gelişmesi sonucunda, senyörler oralarda üretilen eşyalara ilgi duymaya başladılar ve bunları satın alabilmek için de paraya ihtiyaçları oldu. Ve böylece nakit-rant (para-rant) önem ve genişlik kazandı.

Artı-ürünün sömürülmesinden yani bu toprağa bağlı yükümlülüklerden başka ekonomî-dışı cebir unsuru feodal üretim tarzının en önemli özelliklerinden biridir. Bu bakımdan yarı-köle olan serfin durumu çok zaman köleninkinden pek iyi değildir. Yoksul düşmüş özgür köylü de hayatını ve elinde az buçuk kalan malını koruyabilmek için güçlü komşusunun himayesine girmek zorundaydı. Keza toprak sahipleri de daha güçlü bir senyörün bağımlılığını kabul etmek ve onun vasalı olduğunu ilân etmek zorundaydılar. Vasal, kendi senyöründen ya da kraldan bir malikâne (fief) alıyor ve kendi topraklarında silâh altına alınan birliklerin

Feodal Toplum

başında daha büyük senyörün ya da kralın ordusunda hizmet etmek zorunda bulunuyordu. Böylece fief'ler ayrıca askerî birim oluyorlardı.

Köylerinden kaçan, ya da izinle ayrılan serfler hem satışa elverişli hem de güvenlik sağlayan yerler aradılar ve hükümdarların, prenslerin, piskoposların büyük saray ya da konaklarının dibinde, kervanların mola yerlerinde, büyük yol kavşaklarında yerleştiler ve böylece kasabalar doğdu. Eski köylü-serflerin ve zanaatçıların kurdukları belediyelerin (komün) yönetimi altında meslek loncaları kuruldu. Bunlar aynı zanaat kolundan zanaatçıları bir araya toplayan teşekküllerdi. Loncalar feodal düzenin önemli bir kurumdur. Loncalar ve üyeleri çok sıkı kural-lara bağlıydılar. Ayrıca loncalar da askerî bir birim meydana getiriyorlardı. Başlangıçta olumlu bir rol oynayan loncalar, zamanla ekonomik ilerlemeyi durduran bir fren haline geldiler. Rekabete yer vermiyor, her türlü teknik yeniliğe karşı çıkıyorlardı.

Feodalitenin başlıca özelliği tarımsal nitelik taşıyan üretimin pazar için değil de, derebeyin, saraya ait topraklarda da kralın ve bunların çevrelerinin ve köylülerin mahalli tüketimi için yapılmış olmasıdır. Onun için Lenin, bir ülkede feodal ilişkilerin bulunup bulunmadığını anlamada kullanılacak kistasın «tarımsal üretimin meta üretimi olup olmaması ve tarımda sermaye yatırımının ve bunun sonucu olan sermaye-emek ilişkilerinin bulunup bulunmaması» olduğunu söyler. Ve 20. yüzyıl Rus toplumunu incelerken Rusya'nın gelişmiş bölgelerinde pazar için meta üretiminde bulunan büyük kapitalist tarım işletmelerinin bile derin feodal izler taşıdığına işaret eder.

Genel çizgileriyle bu özelliklere sahip bulunan feodal üretim tarzı, yerine ve zamanına göre, büyük çeşitlilikler gösteren bir üretim tarzıdır. Feodaliteyi Orta Çağ Avrupa'sının tipik düzenininin ibaret saymak yanlış olur.

meleri ve Dekanlıklarda toplanan dilekçelerin her zamanki bozguncu ve faşist grubun sayısını geçmediğini görünce gülünç duruma düşmüşlerdir. Üniversiteyi kapatmak ve okula polis çağırmak yolundaki tehditleri ise ancak öğrencilerin tepkisinin artması ve direnişin kuvvetlenmesi ile sonuçlanmıştır.

Bu arada Genel Boykot Konseyi arkası arkasına yayınladığı bildirilerde Üniversite senatosunun bir senede hazırladığı reform tasarısının tek kelime ile gülünç olduğunu, yöneticilerin reform sözünden spor tesislerini, yemekhanelerin düzene sokulmasını, bursların artmasını anladığını belirttikten sonra Konsey Bilim ve Araştırma Kurulunun hazırladığı tasarının senatoya verildiğini açıklamıştır. 7 Haziran'da bütün Üniversite öğrencisini yapılacak Genel Kurul toplantısına çağıran Genel Boykot Konseyi,

Halktan yana eğitim için,
Demokratik Üniversite için,
Tam gün çalışma için,
Mali özerklik için,
Öğrencilerin yönetime katılması için.

Emperyalizmin etkilerinden arınmış ulusal üniversite için boykota süresiz olarak devam edileceğini belirtmiştir.

7 Haziran Cumartesi günü yapılan S. Ü. birinci genel kurul toplantısında konuşmacılar Fakültelerde ve genel olarak boykotun yürüyüşü hakkında bilgi vermiştir, bütün baskılara, bütün uyutma taktiklerine rağmen direnişin süresiz olarak devam edeceğini bildirmişlerdir. Forumda katılan 1000'e yakın öğrenci konuşmacıları şiddetle alkışlamış ve «süresiz boykot, Boykotun nedeni, sömürü düzeni, şeklindeki sloganlarla hep bir ağızdan tempo tutmuşlardır. Forumda yapılan oylamada tek bir kişi bile boykota karşı çıkmamıştır. Daha sonra toplu halde Rektörlük bahçesinde toplanan öğrenciler yöneticileri istifaya davet etmişler ve rektörün «imtihanlara girmek isteyenler, boykotçulardan çoktur» şeklindeki sözlerini protesto etmişlerdir.

Genel Boykot Konseyi yaptığı basın toplantısında «Konseyin öğrenciler arasındaki büyük devrimci dayanışmadan aldığı güçle sorunların kesin ve tavizsiz çözümünü en kısa zamanda sağlayacağını, boykotun Üniversite reformuna karşı olan bütün güçlere yani emperyalizmin işbirlikçisi siyasal iktidara, ondan geri kalmıyan Üniversite yöneticilerine ve su sıralarda bütün fonksiyonunu yitirmiş, çıkmaza girmiş durumda olan parlamentoya karşı olduğunu ve boykotun süresiz olarak devam edeceğini» belirtmiştir.

10 Haziran'da toplanan Üniversite Senatosu, sınavları 10 gün geriye atarak kendi kendini aldatmaya başlamıştır. Senatonun bu kararını öğrenen Genel Boykot Konseyi yayınladığı bildiride Senatonun kararını bir oyalama ve ilgi dağıtma taktiği olarak nitelermiş ve tanınamamıştır. Üniversite yöneticilerinin ana soruna çözüm getirmek yerine Üniversiteyi kısa bir süre için tatil sokarak direnişi kırmak üzerine yaptığı hesaplar, haffiflik ve gerçeklere gözü kapalı olarak bakmaktır demıştır. Ayrıca senatonun Konsey Bilim Kurulunun görüşlerini dikkate almadan bir gecede hazırlayıp kışla göz arasında bakanlığa gönderdiği reform tasarısını benimsemediklerini ve bu nedenlerle boykotun süresiz olarak devam edeceğini açıklamıştır. Konsey bir bildiri hazırlayarak halka boykotun haklı nedenlerinin anlatılacağını da belirtmiştir.

E. Ü. öğrencileri demokrasi savaşının kendilerine düşen payını başarı ile vermektedirler. Ege gençliği doğru hedefler üzerinde BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ ilkelerine sıkı sıkıya bağlanarak emin adımlarla ilerlemektedir. Üniversite sorunlarının yurt sorunlarından soyutlanarak çözümlenemeyeceğini bilmekte, her türlü sömürü, baskı ve haksızlığa karşı çıkarak tek bir ses halinde TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE diye haykırmaktadır.

Amerika'da gençler demokratik toplum için mücadele ediyor

1962 Haziranında Michigan Üniversitesine mensup 60 öğrencinin yaptığı bir toplantı sonucunda kurulan «Demokratik Toplum İçin Öğrenci Birliği» Berkeley, Stanford, Harvard ve Columbia Üniversitelerinde başlayıp, ülkenin bütün diğer üniversitelerine yayılan öğrenci gösteri ve ayaklanmalarına öncülük etmiştir. Fotoğraflarda gençlik hareketlerinden bir görünüş ve gençlik hareketlerine karşı silahlı harekete geçen federal birlikler görülüyor...

Kısa bir süre ara verdikten sonra yeniden patlak veren Amerika'daki öğrenci hareketleri içinde, «Demokratik Toplum İçin Öğrenci Birliği» adlı gençlik örgütü önemli bir yer tutmaktadır. Örgüt, 1962 Haziranında Michigan Üniversitesine mensup 60 öğrencinin yaptığı bir toplantı sonucunda kurulmuştur. Bugün ise örgütün 40 binin üstünde militanı ve ülkenin 300'ü aşan üniversitelerinde birlik lokalleri vardır.

Liberallerle radikallerin ortaklaşa kurdukları Birliğin başlangıçta saptanan temel ilkeleri barış, silâhsızlanma, siyahlara eşit vatandaşlık haklarının tanınması, yoksullukla mücadele ve üniversite reformu gibi konulardır. Birlik 1964 seçimlerinde gerici Goldwater'e karşı Johnson'u desteklemiş, fakat Johnson'un iktidarı süresince izlenen politika, örgütün temel ilkelerine tümüyle zıt düştüğünden, Birliğin başkanları ve üyeleri kesin tavır almanın zamanı geldiğini anlamışlar ve bu yolda bir hayli mesafe katetmişlerdir.

Örgütün bugüne kadar yönettiği hareketler, artık öğrenci kitlelerine mâloluşmuş bulunmaktadır. Hareketler radikal ve antiemperyalist nitelikte olup, Amerikan hükümetinin Vietnam halkına karşı yürüttüğü ahlâk ve hukuk dışı savaşın keskinlikle karşısındadır. Bu bakımdan, örgüt Amerikan askeri birliklerinin Vietnam'dan derhal çekilmesini istemekte ve emperyalizme karşı mücadele eden Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının yanında olduğunu ilân etmektedir. Birliğe mensup öğrenciler, daha fazla kâr peşinde koşan ve yeni stratejik mevkiiler elde etme çabasındaki dev Amerikan şirketlerinin dünya halklarını soyup, sürekli baskı altında tuttuğunu açıklamaktadır.

Öğrencilerin karşı durduğu konulardan biri de, Seçmeli Askere Alma Usulüdür. Bu, aslında, Amerikan hükümetinin başka ülkelerde yürüttüğü saldırgan savaşlar için gerekli askerleri sağlamak amacıyla uyguladığı ırkçı ve demokratik bir usuldür. Demokratik Toplum İçin Öğrenci Birliği üyeleri, bir yandan ülkedeki bütün öğrencileri bu uygulamaya karşı kolektif direnme yönünde örgütlerken, öte yandan da öğrenciler ile genç askerler arasındaki duvarları yıkmaya çalışmaktadır. Birlik, bizzat silahlı kuvvetler içinde, savaşa ve hükümetin dış politikasına cephe alan bir yan örgütün kuruluması için hazırlıklara girişmiştir.

Birlik, siyah Amerika'ların özgürlük ve

kendi kaderlerini tayin etme mücadelesini aktif olarak desteklemekte, ülkedeki bütün ırkçı kurumlara karşı çıkmakta ve siyahların mücadelesine paralel olarak yoksul beyazları da politik eylem saflarına kazanmaya çalışmaktadır.

Berkeley, Stanford, Harvard ve Columbia Üniversitelerinde başlayıp, ülkenin bütün diğer üniversitelerine yayılan öğrenci gösteri ve ayaklanmalarına Birlik öncülük etmiştir.

Birliğin Amerikan üniversiteleri hakkındaki açıklamalarına göre, bu kurumlar büyük şirketlerin, hükümetin ve askeri teşkilâtın ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için eğitilmiş aydınlar üreten bilgi fabrikalarıdır. Bu bakımdan Amerikan eğitim sistemi, gerek hedefleri gerekse dayandığı kaynaklar açısından, toplumsal ve insani ihtiyaçları karşılayamamakta ve «meta haline gelen bilgi», üretimin artırılmasına, toplumun baskı altında tutulmasına ve yıkıcı askeri faaliyetlere âlet edilmektedir. Bu nedenle, Demokratik Toplum İçin Öğrenci Birliği, gençlik kitlelerinin, köklü dönüşümleri amaç edinen bir güç haline gelmesi ve eğitim sistemi ve üniversite yönetimine karşı mücadelede gençlerin üniversite dışındaki toplum kesimleriyle de birleşmesi için yoğun çabalar sarfetmektedir.

Birliğin saflarında liberallerden komünistlere kadar çeşitli eğilimde siyasî kanatlar yer almaktadır. Fakat gençler bütün bu farkı görüşlerin ortak hareket ve eylem içinde birleşmesini başarmış ve bu onların pratikte çok değerli tecrübeler edinmesini sağlamıştır. Örgütün en çok üzerinde durduğu konu, öğrencileri, sorunlara devrimci açıdan bakmaya yöneltmektedir. Mücadelelerinin başlangıcında, gençler, demokratik bir düzende yaşadıklarını sanıyordu, fakat topluma egemen olan güçlerin çıkarları karşısında kendilerinin güçsüzlüğünü, aslında özgürlükten yoksun olduklarını ve özgürlük için ortak mücadeleye gemenin gereğini anladılar. Ve kendileriyle aynı siyasî görüşte olmayan bir çok arkadaşlarının bile mücadele hedeflerinde kendileriyle birleştiğini gördüler.

Demokratik Toplum İçin Öğrenci Birliği Ulusal Kurulunun 31 Mart günü Teksas Üniversitesinde yaptığı toplantıda, Vietnam halkına karşı yürütülen savaş, «emperyalist azanlığın yayılma savaşı» olarak ilân edildi. Ve Kurul, Amerika'da yürürlükteki düzene karşı verilecek mücadeleyi devrimci temellere dayandıran kararını aldı.

Bilim ve Sosyalizm Yayınları

V. i. LENİN

DEVLET ve İHTİLAL

Bilim ve Sosyalizm Yayınları :

Bahçelievler, 22 nci Sokak

No. 12/A - ANKARA

Gérard Chaliand'ın bu incelemesi, Le Monde Diplomatique'ten çevrilmiştir. İlginç inceleme tamamını yayınlamaya devam ediyoruz.

Filistin mukavemeti

«Millî şahsiyet için savaş»

Gérard Chaliand

Yasir Arafat, Salah Kelefi Hattı, Vasir, Faruk Kadunu El Feth'in belli başlı yöneticileridir. Mültecilerin bulunduğu her bölgede o bölge için bir komite seçilmiştir. Her bölge kendi organizasyonu ile bir birimdir. Bir siyasi büro, bir danışma bürosu, bir de askeri büro. Tabanda da hücreler mevcuttur. Bu hücreler mülteci kampları, üniversiteler ve işyerlerinde kurulmuştur. Bölge komiteleriyle hücrelerin bağlantısı, hücrelerin bulunduğu toplumların temsilcileri ile kurulur.

Merkezi komite bölge komitelerini etrafına toplar: Tatbikat organın, üyelerinin sayısı bilinmeyen siyasi büro denetler. Siyasi büroda da merkezi büroda olduğu gibi El Feth ve El Asifa askeri kollarının temsilcileri bulunur.

El Feth'in bütün kadrolarını teşkil eden elemanlar, askeri ve siyasi niteliğe sahiptirler. Bu elemanlar kurtuluş hareketinin özel bir kadro okulunda askeri ve siyasi eğitimini günün şartlarına göre ve en ileri bir biçimde görürler. Yönetim kadroları da yoğun bir askeri eğitimden geçerler. El Feth, ulusal bir hareket niteliğinde olduğundan bünyesindeki çeşitli guruplardan militanların ideolojik sapmalarını önlemek için 1958'de merkez komitesinin seçtiği bir komisyon tarafından tesbit edilen aşağıda özetini vereceğimiz ilkeleri «Prensip» saymışlardır.

- Devrimci şiddet, vatanın kurtuluşu için tek yoldur;
- Bu şiddetin bütün halk kitleleri tarafından uygulanması gerekmektedir;
- Bu devrimci şiddetin amacı: İggal altındaki bütün Filistin topraklarına çöreklenmiş siyasi, askeri, ve ekonomik siyonist kimliğin yok edilmesidir;
- Devrimci eylem, bütün parti ve devletler kontrolü dışındadır;
- Bu devrimci eylem uzun süreli ve devamlıdır;
- Bu devrim kökeninde Filistin'li, geliş-

minde Araptır.

YASİR ARAFATLA

Hareketin ana çizgisini teşkil eden yukarıdaki prensipleri Amman'a yakın bir yerde bulunan bir mağarada ayak üstü yaptığımız bir konuşmamızda bana Yasir Arafat anlattı. Gecenin karanlığında kayalar arasında gizlenmiş nöbetçilerin koruduğu sarp patikayı tırmadık. Mağara çok geniştir. Masalar, iskemleler ve bir saate yakın bir zamanda 15 — 20 defa çalan bir telefon mevcuttu. Yasir Arafat oldukça kalabalık bir delege gurubundan müsaade istiyerek bana yaklaştı. Masanın üzerinde bir otomatik tüfek duruyordu. Ufak tefek, keskin bakışlı, az hareket eden bir adamdı. Görüşleri isabetli, hedefe hemen yönelebilen çevik bir zekâsı, fazla laftan hoşlanmayan bir hali vardı. Konuşmamız sırasında Filistin mukavemet hareketinin karşılaştığı güçlüklerden, başına buyruk bir güç olarak varlığını göstermez olduğundan bahsetti. Hareketlerinin sadece Arap çevrelerinde değil, bütün dünyada duyulmasını çok olumlu karşıladığını söyledi: — Şunun bilinmesi gerekirdi, siyonist propaganda Filistin gerçeğini dünya kamuoyuna ters gösterme gayretindedir: Nazi örneğini unutmamış bulunan dünya kamuoyuna, aynı tehlikenin bu kere Filistin'liler tarafından ortaya konulacağı fikrini işleyerek, Filistin toprakları üzerindeki işgallerinin haklılığını örtbas etmek çabasındalar. İsrail'liler bizim komandolarımızı tedhişçilikle suçluyorlar — dedi; ve ekledi: — Bütün millî hareketler de böyle nitelendirilmiştir; Meselâ: Nazi işgali sırasında Fransız direnişi. Bizim hedeflerimiz askeri ve ekonomiktir. Sivillere karşı olan hareketlerimiz İsrail'lilerin yaptıklarına misillemedir. Kafr — Hassa ve İrbid bombardımanlarına karşı Jaraş'ta patlattığımız bomba ve El Sait'a karşılık Tel — Aviv hareketimiz. — Komando hareketlerinin gelişmesine gelince Arafat; işgal altında bulunan vatanların kurtarılması yolundaki faaliyetlerimiz, komando güçle-

rinin artışı oranında kısa zamanda memleketin her köşesinde artacağını söyledi. Fedailerin tecrübesiyle birlikte savaş güçleri de artmaktadır. Sdom fosfat fabrikası, Bengeba plastik fabrikası, Elad petrol rafinerisi, Hazaret Dodge montaj fabrikasında olduğu gibi sabotaj ve tahrip örnekleri devamlı artacaktır. Arafat'a göre İsrail'in kuvveti, savaşın kendileri için kaçınılmaz olduğundan doğmaktadır. Zayıf noktası da haksız bir savaşı sürdürmesidir. — Bizim kavgamız bunun böyle olduğunu bütün dünyaya gösterdi. Ona, büyük kuvvetlerin askısı ve Arap devletlerin rızasıyla İsrail'le bir anlaşma emrivakisine boyun eğip eğmeyeceklerini sorduğunda silâhını göstererek: — Dövüşe devam ederiz dedi.

İsrail hava kuvvetleri güney Ürdün'de, Nafa — Hamadi'yi, Beyrut hava alanını bombalayarak devletlerin mukavemet hareketlerine karşı çıkmasını sağlamak stratejisi güderken, mukavemetçiler de gittikçe güçlenerek etkili bir varlık haline geliyordu. Aldıkları özel ve devlet yardımları her gün biraz daha artıyordu. Lübnan güvenilir kaynaklarına göre El Feth'in senelik geliri 2 milyon sterlini bulmaktadır.

Filistin halkını silâhlandırma organizasyonu — bu iş üzerinde gün geçtikçe daha fazla durulacaktır — El Feth'in karşısına çıkan bir problem de kadrolarının yeni duruma ayak uyduracak yeterlikte olmıyan siyasi eğitimlerini arttırmaktır. Şimdiki durumda mültecileri hızla organize etmektedirler. Çünkü 1969 senesinde büyük kuvvetlerin duruma müdahale edeceği onlarca kaçınılmaz görünmektedir. Harekete paralel olarak halk içinde devamlı bir askeri seferberlik havası estirilmektedir. Kısacası Filistin organizasyonlarının birleşme yolundaki son hareketleri bir millî halk ordusu yaratma çabasını hedef tutmaktadır. Gerçekten gımdilik direniş sadece komando hareketleri gerçevesi içersinde kalmakta ve daha üst bir seviyeye ulaşabilmesi için yeni bir «eylem organizasyonu» ihtiyaç görülmektedir. Muhakkakki gelişki millî bir gelişkidir. Ve El Feth geniş bir millî hareket olması nedeniyle ilk gayesinin: bir «millî kimlik» yaratma çabası tabiidir. Zaten bölgenin siyasi muhtevası, kendi kimliğinden ayrı bir harekete uzun süre göz yumamaz bütün politik lafazlanlığın ve lüzumsuz beyannameciliğin üstüne çıkmış olan kadroların ileride kuracakları devletlerinin yapısını özetleyen düşünceleri şudur:

«Toprak, onu kurtarana ait olacaktır.»

Bazı çevrelerce sağıcılıkla itham edilen El Feth kadrolarında, genel olmasa bile, Marksist elemanlar da vardır. Bildiğimize göre bunların hiç biri mühim mevki işgal etmemektedir. — Son olarak «O.L.P. yürütme organına» seçilen bir müstakil aday hariç olmak üzere — Arap devletlerine göre El Feth'in durumu açık seçiktir: El Feth, devletlerin içişlerine karışmadıkça devletler de El Feth'in işlerine karışmayacaktır. Beri yandan Ürdün statükusunun, komando hareketleri yüzünden bozulma durumuna gelmesi, bünyelerinde bol Filistin mültecileri ve komandoları bulunduran öteki Arap devletlerini de endişeye düşürmektedir. Bunun yanında komando tehlikesini bahane ederek İsrail, Şeria nehrinin doğu kesimini de istilâya kalabilir. (Devamı gelecek sayıda)

yeni kitaplar

N. Yılmaz

Teoride ve Pratikte Politika

August Bebel'den Ârif Gelen çevirisi. Anadolu Yayınları. Eserde Alman Sosyal Demokrasisi'nin ünlü kişisinin çeşitli parti kongrelerinde yaptığı konuşmalar ve bazı yazıları bir araya getirilmiş. Teorî ve Pratik Olarak Politika, Revizyonizm Tartışması, Devlet, Din ve Hristiyanlık ve Geleceğin Toplumunu gibi ilginç konular ele alınmıştır.

Friedrich Engels

Paul Louis'den F. Sabit çevirisi. Öncü Kitabevi Yayınları. Eserde Engels'in hayatı, bu arada Marx'la olan işbirliği ve eserleri hakkında derli toplu bilgi verilmiştir. Ancak, biz bu arada Engels'in ünlü Doğanın Diyalektiği eserine değinildiğine rastlayamadık. Çevirinin dili de, kabul etmek gerekir ki oldukça eski. Kitabın 15. sayfasında Marx'la Engels'in Mektuplaşmaları denildikten sonra bir sayfa her nedense, Fransızca olarak Friedrich Engels Paul et Laura Lafargue Coorespondance de nilmiş. Kitabın sonuna çeşitli mektuplar ve Engels'in fotoğrafları konulmuş, kapak ise Balaban'ın.

Moskova konferansı

sona erdi

5 Haziranda, Moskovada açılan «Dünya Komünist ve İşçi Partileri Konferansı», 17 Haziranda Kremlinde düzenlenen bir törenle sona ermiştir. Basın haberlerine göre, Konferansa 75 Parti temsilcisi katılmıştır (Bizim bildiğimiz kadar 74). Bunlardan ikisi (Küba ve İsveç), gözlemci olarak katılmışlardır. Davet edildiği halde katılmayı reddeden 13 partinin başlıcaları: Çin Halk Cumhuriyeti, Arnavutluk, Kuzey Kore, Vietnam, Yugoslavya idi. Konferans sonunda bazı belgeler onaylandı ve açıklandı. Bunlar:

- 1 — Barışı savunma çağırısı.
- 2 — Emperyalizme karşı mücadelenin bugünkü görevleri, kimünist, işçi ve bütün anti emperyalist güçlerin eylem birliği.
- 3 — Lenin'in doğumunun 100. yıldönümü ile ilgili metin.

Bunların içinde en önemlisi şüphesiz Emperyalizme karşı mücadelenin görevlerini içeren, 2. maddede belirtilen «Ana belge» idi. 70 parti temsilcisi bu belgeyi onaylamış, Dominik Komünist Partisi imzalamayı reddetmiş, İngiliz ve Norveç K Partileri ancak merkez komiteleri ile görüş-tükten sonra bir karar verebileceklerini söylemişlerdir. Ayrıca 3 parti de (İtalya, Avustralya, San Marino) belgenin, sadece emperyalizmle mücadele ile ilgili 3. bölümüne katıldıklarını bildirmişlerdir. Romanya, İsveçre, İspanya Komünist Partileri de çeşitli noktalarla çekimser kalmışlardır.

Sonuçları ile dünya durumunu geniş ölçüde etkileyecek olan bu önemli toplantıya, batı basını gerekli ilgiyi göstermiş, konferansla ilgili haberler sürekli olarak 1. sayfaları işgal etmiştir. Babıâli basını ise (Cumhuriyet hariç), bu uyanıklığı göstermekten uzak kalmış, sadece işin dedikodu yönüyle ilgilenmiştir.

Her Türk devrimci ve milliyetçisi, bu önemli toplantıda varılan sonuçları, doğru bulsun veya yüzde yüz karşı olsun, 74 ülke komünist ve işçi partisinin dünyamızın bugünkü görüşlerini bilmek ve incelemek zorunluğuyla karşı karşıyadır. Bunu göz önüne alan «Türk Solu», konferansın «ana belge» sini, önümüzdeki sayıdan itibaren, en geniş şekilde yayınlamaya karar vermiştir.

Şimdilik şu önemli paragrafı nakletmekle yetinelim:

«Sosyalizmin tabiatında, kapitalizmin tabiatına bağış gelişmeler cinsinden gelişmeler yoktur. Sosyalist ülkeler arasında, bu ülkelerin iktisadi kalkınma seviyesindeki farklar, sosyal bünye ayrılıkları, milletlerarası durumlarındaki farklar veya milli özellikleriyle ilgili sorunlardan ötürü, anlaşmazlıklar doğabilir. Bu görüş farkları, proletarya enternasyonalizmi esasına dayanılarak yapılacak müzakereler ve kardeşçe işbirliği ile giderilebilir. Bu kabil görüş ayrılıkları, sosyalist ülkelerin emperyalizme karşı müsterek cephesini dağıtmamalıdır.»

«Hür Dünya» lideri

Franco'yu koruyacak

Hafta içinde basında yer alan bir haber gerkeğin ilgiyi görmedi. Oysa özellikle biz Türkler için çok önemliydi. Öye «bozguncu» bir ajansın falan değil, doğrudan doğruya Anadolu Ajansı'nın, Washington'dan verdiği haber, özetle şuydu:

«A.B.D. Dışişleri Bakanlığı, İspanya'daki Amerikan Silâhlı Kuvvetlerinin, İspanyol Silâhlı Kuvvetleriyle birlikte, Franco rejimine karşı meydana geldiği farzedilen bir ayaklanma teşebbüsünü bastırma tathikatına katıldıklarını resmen doğrulamıştır.»

Ortak İspanyol - Amerikan «isyan bastırma tathikatı» ile ilgili haberlerin Senato Kimiyyonundan basına sızması: üzerine, bakanlık, son iki yıl içinde Amerikan askerlerinin bu gibi iki bü-

yük tathikata katıldıklarını kabullenmek zorunda kalmıştır.

Böylece bütün dünyada hürriyet vî demok-rasi savunucusu olduğunu iddia eden A.B.D.'nin, gerçekte, faşist İspanyol haydutlarını, hem de öz halkına karşı korumak hazırlığında olduğu ortaya çıkmıştı. Fakat olayın asıl önemli yanı bu değildi. Amerika'nın bu yüzü zaten kâfi derecede açığa çıkmıştı. Hırsızları, karaborsacıları, muhabbet tellâli milletvekilleri ile dünyanın en «rezil» yönetimini, Güney Vietnam'da, yarım milyon askerle, ayakta tutmaya çalışan aynı Amerikaydı. Bu bilinen bir gevdî.

Bizim için asıl önemli sorun, İspanya'da üslenmiş A.B.D. askerlerinin nelerle meşgul olduğuydu. Çünkü ülkemizde de Amerikan üsleri var, bu üslerde 20.000 asker bulunuyor. İn'ip kalkan

İmtihanlar mutlaka Eylülde yapılmalıdır!

CHP Merkez Yürütme Kurulu bir bildiri yayınlarak Üniversitede sınavların, ya Temmuz ayında, ya da seçimlerden sonraya bırakılmasını istedi. İleri sürülen sebep «demok-rasi düşmanlarının» sınav günlerini fırsat bilip ortalığı karıştırmaları ve seçimlerin yapılmasına engel olabilmeleri..

Gerçekten seçimler yapılmazsa çok yazık olur. CHP bunca seçim yatırımı yaptı: kuyudan adam çıkarmağa kalktı, böyle insan se-verce bir davranışa karşı çıkan aşırı solcu-lara, «demokrasi düşmanlarına», devrimci gençliğe karşı kesin bir durum takındı vb. vb.

Bu kadar emeğin boşa çıkmasına ve CHP'ye Bayar'ın kazandıracağı oylarla bir koalis-yon hükümetinde birkaç sandalyecik elde et-mesine engel olunmasına gönül razı olmaz el-bette. Onun için biz, devrimci gençliğe güven-sizliğini açığa vursa da, gençlikle bağlarını

kopardığının kanıtı sayılsa da CHP bildirisini anlayışla karşılıyoruz.

Ama son çıkışlarıyla devrimciler arasın-daki itibarını yitirmiş olsa da C.H.P. bu yüz-den Üniversite öğrencilerini cezalandırmağa kalkmamalıdır. Çünkü CHP teklifinin gerçek-leşmesi demek öğrencilerin cezaya çarptırıl-ması demek olur. Sınavların Temmuzda yapıl-masını isteyen kimse gerçekte Üniversitelle-rin sınıfta kalmasını istemektedir. Büyük olaylara katılmış gençlere, derslerine çalışma fırsatı vermeden hemen sınava sokmak ancak bu anlamı taşır. Öte yandan «Sınavlar Ekim'e kalsın» demek, öğrencilerin ikinci sınav hak-kını baltalamak demektir ki bu da büyük hak-sızlıktır.

İŞTE BÜTÜN BU NEDENLERLE ÜNİVERSİTEDE SINAVLAR MUTLAKA EYLÜL AYINDA YAPILMALIDIR !

İŞÇİ-KÖYLÜ

- İşçi sınıfının devrimci mücadelesini güçlendirmek
- Feodal kalıntılara karşı demokratik köylü mücadelesini desteklemek ve hızlandırmak
- İşçi ve köylülere sınıflarının dost ve düşmanlarını tanıtmak
- Emperyalizme karşı halkımızın milli bilincini güçlendirmek
- Devrimci güçlerle işçi ve köylü kitle-leri arasında organik bağlar kurmak

İÇİN ÇIKIYOR.

EMPERYALİZM VE YERLİ UŞAK-LARI DIŞINDA BÜTÜN YURTSEVER-LERİ İŞÇİ-KÖYLÜ'NÜN MÜCADE-LESİNE KATILMAYA ÇAĞIRIYORUZ.

- İŞÇİ-KÖYLÜ İLE BAĞ KUR.
- İŞÇİ-KÖYLÜ'YÜ TANIT VE YAY.
- İŞÇİ-KÖYLÜ'YE BAĞIŞTA BULUN.
- BAĞIŞ TOPLA, DESTEKLE.

ADRES : AYDINLIK DERGİSİ

Süleyman Sırrı Sokak 2/12

YENİŞEHİR - ANKARA

uçacağı nhaddi hesabı yok. Üstelik 27 Mayıs'tan sonra ortaya çıkan ikili anlaşmalar içinde, «do-laylı saldırı» halinde Amerika'ya müdahale hakkı tanıyan bir hüküm bulunduğu iddia edilmisti ve buna karşı Demirel şürekâsının söyleyebildiği «Vatan'ın eşkıla taşları» edebiyatından öteye geç-miyordu. Şimdi şu soruyu sormak gerek: Franco faşizmini savunma hazırlığındaki Amerika, Tür-kiye'deki işbirlikçi iktidar için hiç bir kolaylık düşünmemiş miydi? Bu konuda artık hiçbir te-reddüde yer yoktur.

DÜZELTME

Dergimizin 83. sayısının 10, 11 ve 15. sayfalarında yayınlanan yazı, Ahmet Say tarafından yazılmıştır. Düzeltiriz.

Ecevit'in savunmaları üzerine

Şevki Akşit

İnönü'nün düşük D.P. mensuplarına siyasi haklarını iade etmek için birden ortaya çıkışıyla, CHP'deki Ortanın-Solu politikasını, karınca kaderince, tutarlı bir biçimde temsil eden genç G. Sekreterin tam bir açmazla gireceği meydandaydı. Ya dürüstlükten ayrılmayan güçlü bir lider için gerekli tutumu takınacak, ya da sıradan bir politikacı gibi demagoji batağının derinliklerinde icrai san'at etmeyi yeğ görecekti.

Ecevit en ufak bir direnme hattâ tereddüt geçirmeden bu ikinci yolu tuttu. CHP içindeki ilerici çevrelerin olsun, CHP dışındaki devrimci güçlerin olsun genç Sekreterin bu kendi kendini harcayışında en ufak bir günahı olduğu kuşkusuz öne sürülemez. Bu çevreler tersine Ecevit'i CHP göbekçilerinden ve CHP dışındaki reaksiyonelerden daima ayrı tutmuşlardır.

Düşüklerin, siyasi haklarının iadesi sorunu, tüm memleket sorunlarını bir tarafa itip ortalığı karıştırmıştı. Bu yana Ortanın-Solu'nu temsil eden Ecevit, kendisini Demirel'den ayırdeden özellikleri, tam bir bozgun içinde, hızla yitirmektedir. Geçen hafta Cumhuriyet gazetesinde yayınladığı aynı konuyu ele alan seri yazıları bu gözlemimizin en somut örnekleridir. Ecevit'in aydınlara hitabeden yazılarına göre: «Dokuz yıl sonra hakların geri verilmesinden, 27 Mayıs devrimine hiç bir zarar gelemezdi. Ama bu haklardan yoksunluğun siyaset alanında sürekli istismarı, 27 Mayıs devriminin geniş halk toplulukları tarafından yeterince benimsenmesini engelliyordu.»

Siyasi haklar iade edilince istismar konusu ortadan kalkacak ve 27 Mayıs devrimi geniş halk toplulukları tarafından yeterince benimsenmiş olacak Ecevit'e göre. Görüldüğü mü siz 27 Mayıs'ı halk kitlelerine benimsetmenin yolunu, 27 Mayıs'ın vatana ihanet suçundan idama mahkûm ettiği, müebbed hapse mahkûm ettiği kimselere tekrardan parlamento'ya girme hakkı tanıyacaksın. millet dönüp bu sefer 27 Mayıs'ı bir güzel benimsiyecek. Samimiysizliğin böylesine ayrıntılarını tasavvur etmek bile bir hayli güç. 27 Mayıs düşmanlarının düpedüz takviyesidir bu. 27 Mayıs hareketini başaranlara karşı düpedüz ihanettir bu. Sonra velev ki burjuva politikacılığı anlayışında bile olsa halkoyunu böylesine tepeden inme yanıltma teşebbüsleri geçerli değildir artık. Solda olsun sağda olsun her siyasi parti göstereceği eylemi programına almakla yükümlüdür. Mademki İnönü ve CHP çok daha önceden bu siyasi hakların iadesine taraftarmış, bu iyi niyetin CHP'nin programına alınması gerekirdi. Parti programlarının ille de gerçekleştirilmeyecek vaatlerle doldurulması şart değildir. Hem de bu arada CHP başarılarına

bir yenisini katmış olur, halk kitlelerinin karşısında rahat rahat övünme olanaklarını bulurdu. Öyle anlaşıyor ki CHP liderleri -zararın neresinden dönülürse kâdır- anlayışına uyarak, siyasi hakların iadesi sorununu seçim programlarına fiilen almış durumdadırlar.

Ecevit, AP'nin 27 Mayıs devrimine karşı bir tepki olarak doğduğunu, Adalet sağlamak iddiasıyla kurulduğunu, mahkûm olan DP'lilerin her bakımdan affını sağlamayı taahhüt ettiği halde bu yolda içtenlikle bir çaba göstermediğini, mazeret olarak siyasi hakların iadesinin Anayasa değişikliğini gerektirdiğini, böyle bir değişiklik ise CHP oylarına da ihtiyaç gösterdiğini, oysa CHP'nin siyasi hakların iadesine taraftar olmadığını, AP'nin ancak üçte iki çoğunlukla parlamento'ya girdiğinde bu işi gerçekleştirebileceklerini öne sürdüğünü, AP'nin böyle bir çoğunlukla parlamento'ya girdiğinde ise Anayasa'nın tümünü değiştireceğini, AP'ni halk kitlelerini kolaylıkla yanıltan bu silâhtan yoksun bırakmak için CHP'nin siyasi hakların iadesi konusundaki şimdiki kadar açıklayamadığı tutumunu halk oyuna ilân etmesi kadar doğal ne olabileceğini uzun uzun anlatmaktadır.

CHP, bu tutumuyla 27 Mayıs'ı halk kitlelerine benimsetme yolunu açtığı gibi, Anayasa'nın tümünün değiştirilmesini de engellemiş olacaktı.

Halkın DP'yi olsun, AP'yi olsun geniş gapta desteklemesinin ana nedeni üzerinde durmadan halkın bu tutumunu değiştirmesini beklemek beyhudedir. DP'nin olsun, AP'nin olsun nüfusumuzun çoğunluğunu teşkil eden yoksul halk kitlelerinin çıkarlarını savunmak şöyle dursun, tam tersi bu kitleleri sömüren bu kitleleri tam bir baskı altında tutan ağaların, beylerin çıkarlarının savunucularıdır. Sandıklara giden oylar son tahlilde ağaların, beylerin bu yoksul yığınlar verecekleri talimatla tayin edilmektedir. DP liderleri olsun, AP liderleri olsun, seçim mücadelesi yaklaştığında özellikle geniş köylü kitlelerinin başında boza pisiren bu kimselerin karşısında yeşil bayraklarla el pençe divan duran dura sandıktan çıkabilme marifetini göstermişlerdir. 27 Mayıs'tan bu yana AP içindeki siyasi irtica dini irtica ile işbirliğini çok daha sisremli bir şekilde geliştirmiş ve bu yolda çok daha yaygın bir biçimde örgütlenmeyi başarmıştır. İnönü ve Ecevit'in tuttukları yolda sonuç alıcı bir başarı gösterebilmeleri için takkelerini takmaları, yeşil bayrağı omuzlayıp o şuh senin bu şuh benim, ortalığı kolaçan etmeleri de gerekecektir. Bu da bir alışkanlık meselesidir. Ne derece başarılı olacakları bilinmez. Yalnız siyasi hakların iadesi sorunu ortaya çıktığından bu

yana CHP liderlerinin Ortanın-Solu politikasının lâfını bile etmemeleri olayları yakından izleyenlerin gözünden kaçmış değildir. İki karpuzun bir koltuğa sığmayacağını bilincindeler anlaşılan.

Ecevit'in birinci yazısı ilk bakışta bizlerde daha doğrusu bende bu tepkiyi uyandırdı. İkinci yazı İnönü'nün siyasi mahkûmiyetler konusundaki tutumunu açıklamakla başlıyor: «Siyasal mahkûmiyetlerin haklılığı veya ölçüsü daima tartışma konusu olabilir. Ağır, hele ebedi siyasi mahkûmiyetler toplumda sürekli yaralar açabilir. Siyasal suçların şahsiyetleştirilmesi de doğru değildir; çünkü bu suçların işlenmesinde, kişileri aşan bazı koşulların, toplumdaki tecrübesizliklerin veya siyasi denetleme ve frenleme mekanizmasındaki eksiklik ve aksaklıkların da etkisi olabilir.»

Siyasi mahkûmiyet deyince CHP liderleri sadece DP'lileri düşünüyorlar ve DP'liler dışında CHP ve DP iktidarları zamanından kalma siyasi mahkûmları yok farzediyorlar. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı bağımsız Türkiye'yi savunan, şehir ve köy proleterlerinin gerçek çıkarlarını savunan ve DP'nin iktidara gelmesiyle daha da ağırlaştırılan anti-demokratik kanunlara mahkûm edilen vatandaşları yok farzediyorlar.

Oysa bu vatandaşlar vardır. Yalnız siyasi haklardan değil, âme haklarından da mahkûmdurlar ve sayıları DP'lilerin bir hayli üstündedir. Sonra bu vatandaşlar, DP'liler gibi vatana ihanet suçundan değil, tam tersi TCK'nun 141-142. maddelerinden hükümlüdürler.

DP iktidara geçer geçmez büyük bir terörle Amerikan emperyalizmiyle kurulan illâkilere vaziyet alan, şehir ve köy proleterlerinin çıkarları yolunda eylem gösteren devrimcilerle hukuk ve kanun dışı yollardan yillarca işkence ettikten sonra askeri mahkemeler aracılığı ile de yüzlerce kişiyi hapis ve sürgün cezalarına çarptırmış ve bir kısmının yalnız siyasi değil tüm âme haklarını ebediyen kaldırmıştır. DP iktidarının, âme haklarını kaldırdığı vatandaş, bugün âme hizmetlerindeki görevinde hâlâ çalışamaz. Siyasi haklarının iadesi ise söz konusu bile değildir.

CHP lideri İnönü'nün iktidardayken olsun muhalefette iken olsun siyasi mahkûmiyetler konusundaki ilkeleri ne hikmetse sadece DP'liler için su yüzüne çıkarmaktadır. Bunun ne ilke ile, ne en ilkel hak ve hukuk anlayışıyla bağdaşır yan yoktur. Bu düpedüz CHP içinden ve dışından gösterilen tepkiyi yozlaştırmak amacıyla alâlacele uydurulmuş lâflardır.